

ISSN:2458-8946
SAKARYA YIL: 2016 / SAYI: 56
TİCARET BORSASI
SAKARYA COMMODITY EXCHANGE

**DEMOKRASİ VAZGEÇİLMEZİMİZ,
MİLLİ İRADE GÜCÜMÜZ,
KARDEŞLİĞİMİZ GELECEĞİMİZDİR.**

STB YÖNETİM KURULU
BAŞKANI CEVDET METE
CUMHURBAŞKANLIĞI
KÜLLİYESİ'NDE İSTİŞARE
TOPLANTISINA KATILDI

STB'DEN
15 TEMMUZ DAYANIŞMA
KAMPANYASI'NA DESTEK

STB'DE İKİNCİ MESLEK
KOMİTELERİ MÜŞTEREK
TOPLANTISI YAPILDI

BAŞKANIMIZ, 9. SANAYİ
VE TİCARET ŞURASI'NDA
SAKARYA'NIN SORUNLARINI
HÜKÜMETE SUNDU

Bu sayımızda

Sahibi

Sakarya Ticaret Borsası adına
Yönetim Kurulu Başkanı
Cevdet METE
sakarya@stb.org.tr

Sorumlu Müdür

Sakarya Ticaret Borsası
Genel Sekreteri
Yasemin ARIKAN

Yayın Kurulu

Cevdet METE
Yönetim Kurulu Başkanı
Ahmet ERKAN
Yönetim Kurulu Başkan Yrd.

Yayına Hazırlayan

Zümran CEBECİ
Basın Yayın Kalite / ARGE Şefi

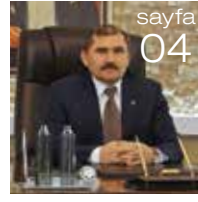
Basım Yeri ve Grafik Tasarım

YILKO GRAFİK
www.yilkografik.com.tr

Yazışma Adresi

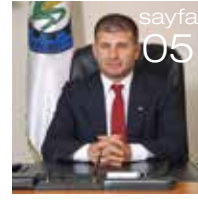
Sakarya Ticaret Borsası
Tekeler Mevkii 54200
Adapazarı / SAKARYA
Tel: 0264 278 42 30 - 5 hat
Fax: 0264 278 42 32
web: www.stb.org.tr
e-mail: sakarya@stb.org.tr
basin@stb.org.tr

sayfa
04

Başkandan

S.T.B. Yönetim Kurulu Başkanı
Cevdet METE

sayfa
05

Meclis Başkanından

S.T.B. Meclis Başkanı
Recep PULAT

sayfa
06

STB Yönetim Kurulu
Başkanımız,
Cumhurbaşkanlığı
Külliyesi'nde İstişare
Toplantısı'na Katıldı

sayfa
8

Türkiye'de ve
Sakarya'da
Tarım Ürünleri Ticareti
ve Karşılaşılan Engeller

Doç. Dr. Selim İNANÇLI
SAÜ Siyasal Bil. F. İktisat Böl.

sayfa
14

Sarılar Fındık
Vergi
Sıralamasında Türkiye'de
İlk 500 Firma Arasında

Adem SARI
Sarılar Fındık Yön. Kur. Bşk.

sayfa
19

Sakarya Ticaret
Borsası'nda
"İkinci Meslek
Komiteleri Müşterek
Toplantısı" Yapıldı

sayfa
20

Başkanımız, 9. Sanayi
ve Ticaret Şurası'nda
Sakarya'nın Sorunlarını
Hükümete Sundu

sayfa
21

Kurumsallaşma ve
Ülke Ekonomisi

Emrihan AYDIN
Kurumsal Gelişim Danışmanı

sayfa
22

Karbon, Toprak -
Küresel Isınma

Manolya Ezgi KONAKÇI
Özgenur PAK
SAÜ Çevre Mühendisliği Bölümü

sayfa
24

"Herkes Bildiği İşi En İyi
Şekilde Yapmalı."

Bekir UZTÜRK
Pak Mısır Yön. Kur. Bşk.

sayfa
30

Yeni Çağın Besin
Kaynağı KİNOA

Yrd. Doç. Dr. Serap KIZIL AYDEMİR
Şeyh Edebalı Üniversitesi
Tarla Bitkileri Bölüm Bşk. Yrd.

sayfa
34

Siğirilerde Aşılama
Programı ve Önemi

Çenk KAHRAMAN
Veteriner Hekim
STB Hayvan Borsası İdari Amiri

ONLINE

GÜVENLİK KAMERA SİSTEMLERİ

DEV KAMPANYA

ÜCRETSİZ KEŞİF İÇİN HEMEN
BİZİ ARAYIN

HERKEZ GÜVENDE OLSUN !

KAMERA GÜVENLİK PAKETİ

EV,İŞYERİ,KAMUSAL ALANLAR İÇİN

Ücretsiz Mobil İzleme

1 Adet 4 Kanal Kayıt Cihazı

4 Adet Gece Görüş Hd Kamera

100 Mt Kablo

1 Trb Hard Disk

MONTAJ DAHİL
SADECE

1299 ₺

HERKEZ GÜVENDE OLSUN !

ALARM GÜVENLİK PAKETİ

EV,İŞYERİ,KAMUSAL ALANLAR İÇİN

1 Adet Alarm Paneli

1 Adet Keypad

1 Adet Siren

1 Adet Dedektör

1 Adet 12v 7A Akü

MONTAJ DAHİL
SADECE

999 ₺

0 850 304 62 94

www.onlineguvenlik.com.tr Cumhuriyet Mh. Tül Sk. No:21 Kat:2

STB Yönetim Kurulu Başkanı
Cevdet METE

Tarım sektöründe 2017 yılı itibariyle önemli değişiklikler yaşanacak. Hükümetimiz tarafından geçtiğimiz günlerde açıklanan "Türkiye Milli Tarımı Destekleme Modeli" 2017 yılı itibariyle hayata geçirilecek. Büyümeden istihdama, enflasyondan gıda arz güvenliğine kadar ekonominin ve yaşamımızın temeli tarım odaklıdır. Stratejik sektör olan tarımla ilgili reform paketini incelediğimizde oldukça yerinde tespitler çerçevesinde detaylı bir eylem planı hazırlandığını görüyoruz. Uzun süren, katılımcı bir yaklaşımla hazırlanan reform paketi için hükümetimize ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanımız Faruk Çelik'e teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Değerli Okuyucularımız; tarım politikaları ülkelerin siyasal, ekonomik ve sosyal politikalarının en önemli unsuru durumundadır. Başbakanımız tarafından açıklanan "Milli Tarım Projesi"nin ana hedefinin kendine yetebilen bir Türkiye için tarım ve hayvancılıkta üretimi artırmak olduğu anlaşılıyor. İyi bir reçete olan bu projede yeni dönemde 19 üründe 941 havzada/ilçede alan bazlı destekleme modeli uygulanacak. Dört ana başlıkta destekleme yapılacak. Üretimle ilişkili olarak alan bazlı destekleme sistemine geçilecek. Desteklemeler sadeleştirilecek, üç yıllık planlanacak. İlk defa ekim nöbeti (münavebe) ve su kısıtı esas alınacak. Desteklemelerde tek müracaat ve yılda iki ödeme yapılacak. Destekleme ödemeleri çiftçilerin nakde en fazla ihtiyacı olduğu zamanlarda gerçekleştirilecek. 2017-2018 yılı itibariyle yeni sistemde üretici neyi, ne zaman, nasıl ekeceğini; bu üretim sonrasında kendisine hangi imkânlar sunulacağını bilecek. Bu sayede daha düzenli bir ekim politikası gelişecek, arz-talep dengesizliği yaşanmayacak.

TARIMIN REÇETESİ HAZIR

Yeni modelde atılacak adımlar sonucunda bitkisel üretimde elde edilen tarımsal hasılda 11 milyar TL'lik artış sağlanacak. Bunlarla birlikte özellikle mazotta verilecek %50'lik destek ve gübrede uygulanacak %23'lük indirim üreticiyi memnun eden bir uygulama olduğu için çiftçimizin yüzü gülecek.

Pakette yer alan, hayvancılığın tekrar canlandırılmasıyla ilgili olan damızlık çiftliklerin kurulması, meraların korunması ve geliştirilmesi gibi maddeler önemli reformlardır. Türkiye, hayvancılıkta üç bölgeye ayrılacak. 22 il "hayvan yetiştiriciliği bölgesi" ilan edilecek. Diğer tarafta ise besi, süt ve sanayi bölgeleri olacak. Hayvancılığın geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla üretim ve verimliliğe dayalı desteklemelere devam edilecek. Hayvancılıkta yapılmak istenen; üretimin, ticaretin ve ihracatın planlanmasıdır. Bu projeye ithalata dayalı hayvancılık anlayışı ortadan kaldırılarak dışa bağımlılığımız, döviz kaybımız azaltılacak. Dolayısıyla bu reformlar kendi kaynaklarımızı harekete geçiren, kendi kendine yetebilen nitelikler taşımaktadır.

Değerli Okuyucularımız, milli tarım reformu olumlu sonuç verecek doğru politikalar içermektedir. Yazılan reçetenin rasyonel kullanılmasıyla birlikte ülkemiz tarımdan çok para kazanabilecek, yüz milyonlarca insanı besleyebilecek dolayısıyla mutlu çiftçilere sahip olacağız. Bu reformla üreten, emeğinin karşılığını alarak yaptığı işten keyif alan çiftçiler görmeyi; kendi kendine yetebilen ve dünya ölçeğinde uygulamalarıyla örnek haline gelen bir ülke olmayı temenni eder, saygılar sunarım.

STB Meclis Başkanı
Recep PULAT

TAM BAĞIMSIZLIK

Bir imparatorluğun küllerinden doğan, kuruluşundan bu güne kadar geçen sürede ekonomik gelişmişliğini tamamlayamayan sürekli dışa bağımlı bırakılmış katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesine izin verilmemiş. Bir asırdır bu gidişe dur diyen olmamış olanlarda alışılagelmiş bir devletin bireyleri olarak neler yapmalıyız?

Kazma kürek ve süngü ile istiklalini kazanan sınırlarını şehitlerin kanı ile çizen bu güzel ülkemizin değerini ancak başka yerleri görünce anlıyoruz. Ulu Önder Atatürk'ün emaneti olan Cumhuriyet ve Demokrasi anlayışı çeşitli nedenlerle sekteye uğratılmış, her kim "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" yani söz milletindir demişse birileri hayır söz burjuvanın demiştir. Direnenler ise ya derdest edilmiş ya da idam sehplarında sallandırılmış. Şimdi ise bu insanların arkasından vatanını seven insanlardı dediğimiz bir yüzyıldayız.

Daha 1945 yılında %60 'ı yerle bir olan Almanya'nın bu gün ihracatı 1,5 trilyon doları aşarak kişi başına düşen milli geliri 50 bin doları geçmektedir. Bu ülke nasıl bu ekonomik büyüklüğe ulaşmıştır. Neredeyse güneşin doğmadığı bu ülke insanları savaştan sonra ülkeleri için varlarını yoklarını ortaya koyarak milli kalkınma politikalarını oluşturmuş hiçbir zamanda bu politikaların dışına çıkmamıştır. Her ne olursa olsun ilkeleri için çalışmışlar ve sonuçta dünyanın en büyük üç ekonomisinden biri olmayı başarmış, çıkarları için hiçbir zaman vatanını satmamışlardır.

Bizler artık bu yenedünya düzeninde küresel bir aktör olmak istiyorsak yeniden doğuşa ihtiyacımız vardır. Milli politikalar, rekabete dayalı insan odaklı sürdürülebilir bir ekonomi oluşturmalıyız. Bireysel olarak her zaman önceliğimiz vatan ve millet olmalı. Şahsi çıkarlarımızı hiçbir zaman ön plana çıkarmadan dış güçlere bağımlı olmadan sadece ülkesi için çalışan bireyler olmalıyız. Kendi alanlarımızda her zaman Ar-Ge ve inovasyonu ön planda tutarak sürekli yenilenmeli, katma değeri yüksek ürünler üretmeli, ülke ihracatımızı sürekli yükselterek bu sayede ülkemizin refahını arttırmalıyız.

Ekonomik gelişmişliğini tamamlayan bir millet bağımsızdır, çalışkandır, vatanseverdir. Onun için tam bağımsızlık.

STB YÖNETİM KURULU BAŞKANIMIZ, CUMHURBAŞKANLIĞI KÜLLİYESİ'NDE İSTİŞARE TOPLANTISI'NA KATILDI

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu öncülüğündeki oda ve borsa başkanları, 04.08.2016 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'la istişare toplantısına katılarak Başbakan Binali Yıldırım ve Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkçi'yi ziyaret etti. Ziyaret heyetinde Sakarya Ticaret Borsasını temsilen Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete hazır bulundu.

TOBB'a bağlı oda ve borsaların başkanları, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile istişare toplantısı öncesinde TOBB İkiz Kuleler'de bir araya geldi. TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu ile Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkçi'nin de katıldığı toplantının ardından Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ne hareket edildi.

TOBB Başkanından Önemli Mesajlar

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ndeki istişare toplantısında bir konuşma yapan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu olağanüstü durum karşısındaki soğukkanlı tavrının ve bu zor süreçte bile ekonomiyi ön planda tutmasının iş dünyasının moralini ve çalışma şevkini artırdığını söyledi. "Bizler, ülkemizin tüccar ve sanayicileri olarak daha güçlü bir ekonomi için hiçbir kesintiye uğramadan yola devam etmek azmindeyiz. Bu çerçevede üzerimize düşeni yapıyoruz, yapacağız!" dedi.

"Türkiye'yi Ekonomik Olarak Çok Daha Güçlü Hale Getirmek Zorundayız."

FETÖ kaynaklı bu darbe girişiminin ortaya çıkmasıyla birlikte tepki gösteren ilk meslek örgütü olduklarının altını çizen TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, konuşmasının devamında şöyle dedi: "Meclisteki tarihi oturuma katılarak Türk iş dünyası olarak demokrasiden yana olduğumuzu gösterdik. 19 Temmuz'da 365 oda ve borsamızla birlikte darbeye karşı tepkimizi eş zamanlı olarak dile getirdik." dedi.

Toplantının devamında Hisarcıklıoğlu, "Temmuzda da 538 STK temsilcisi ile TBMM'yi bir kez daha ziyaret ettik. 'Demokrasiye Bağlılık' bildirimimizi deklare ettik. Yurt dışındaki tüm muhataplarımızla temasa geçtik. Demokrasimizin ve ekonomimizin sapaşğlam ayakta olduğunu, Türkiye'ye yönelik hiçbir endişe duymamaları gerektiğini bildirdik. Türkiye'deki en büyük uluslararası yatırımcılarla bir araya geldik. Hem yaşadığımız süreci hem Türkiye ekonomisinin temellerinin nasıl güçlü olduğunu anlattık. Yine tüm bu süreçte oda ve borsalarımız il ve ilçelerinde, ilk andan itibaren cunta karşıtı bu mücadelenin şerefli birer neferi oldular.

Bu ülkeyi, bu milleti daha zengin yapmak için çalışacağız. Daha fazla yatırım, istihdam, ihracat sağlamak zorundayız. Sizin desteğinizle, inşallah, tüm bu tuzakları aşacağız; ülkemizi dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına sokacağız. Kısa sürede, hep beraber daha güvenli bir ülke ve daha güçlü bir ekonomiye kavuşacağımıza inanıyoruz. Bu süreçte bize düşen görev, millete ve devlete bağlılıktır. Ülkemizin birliğine, kardeşliğimize ve demokrasimize düşman olanların da karşısına dikileceğiz." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen "Oda ve Borsa Başkanları ile İstişare Toplantısı"nda konuşan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ise yaptığı konuşmada, "Hiç şüphesiz olması; 15 Temmuz bu milleti bayraksız, vatansız, devletsiz bırakma girişimidir çünkü bu girişimde bulunan ihanet şebekesinin ne millet diye ne bayrak diye ne vatan diye ne devlet diye bir derdi yoktur" ifadesini kullandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Milleti, himmet diyerek soydular soğana çevirdiler. Şimdi her şey meydana çıkıyor. Daha çok şeyler çıkacak. Daha noktayı koymuş değiliz, bu bir virgüldür. Daha devam ediyoruz. Rehavet yok, gevşemek yok, kararlı bir şekilde bu süreci devam ettirmek durumundayız." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan; ahinin sadece işini yapan, üreten, sanatını icra eden kişi olmadığını aynı zamanda yeri geldiğinde ülkesi ve milleti için maliyla, canıyla, yüreğiyle mücadele eden ve geleceği de inşa eden kişi olduğunu kaydetti. Erdoğan; esnafın, sanatkarın, iş adamlarının 15 Temmuz'da gösterdiği güçlü duruşu, verdikleri mücadeleyi yakından bildiğini aktardı. Oda ve borsa başkanlarına çok önemli görevler düştüğünün altını çizen Erdoğan; oda ve borsa başkanlarının, iş adamlarının en çok bir araya geldikleri ve istişare ettikleri kesim olduğunu anımsattı.

"Türkiye'nin Ekonomik Göstergelerinde Hiçbir Sorun Yok."

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan; devam eden yatırımların olduğunu, bunlarla beraber yeni yatırımlarla ilgili de müjdeler beklediklerini söyledi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Darbe girişimine rağmen uluslararası finansman konusunda hiçbir sıkıntımız yok. Tam tersine 15 Temmuz'dan sonraki borçlanma ihalelerine dahi beklenenin çok üzerinde talep geliyor. Merkez Bankasındaki döviz rezervimiz azalmak şöyle dursun, artarak 125 milyar doların üzerine çıktı. Bizim süratle ilk hedefimiz 165 milyar dolara, Merkez Bankamızın döviz rezervine ulaşması." şeklinde konuştu.

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen istişare toplantısının ardından TOBB ve oda-borsa başkanları Başbakan Binali Yıldırım'ı ziyaret etti. Yıldırım; tüm insanlık için barış ve birlik mücadelesi verdiklerini belirterek yatırımların önündeki bürokratik engelleri kaldırdıklarını ve müteşebbisler lehine çıkarılan yasalar, vergi düzenlemeleri, borç yapılandırılmaları hakkında düzenlemeler yapılacağını duyurdu.

Başbakan Binali Yıldırım, "Türkiye tasarruflarını arttırmak için çeşitli önlemler aldık, Türkiye varlık fonu kuruyoruz. Bu fon icap ettiğinde yatırımcıyı desteklemek için kullanılacak. İlave kaynak ile üretimin, yatırımcının, sanayicinin fonları karşılanacak. Bu, ülkemizin ekonomik yapısını uzun vadede daha dayanıklı hale getirecek. Ekonomik tehditleri azaltacak bir mekanizmaya geçiyoruz, bu fonla yatırımların devam etmesini sağlıyoruz. Yatırım demek ülkenin geleceğe hazırlanması, iş ve aş sağlamak, ekmeği büyütme demektir. Tüm bunları sağlamak için her türlü tedbiri alıyoruz." dedi.

T.C. SAKARYA TİCARET BORSASI

STB'DEN 15 TEMMUZ DAYANIŞMA KAMPANYASI'NA DESTEK

Sakarya Ticaret Borsası, 15 Temmuz 2016 tarihinde bastırılan darbe girişiminde hayatını kaybeden şehitlerimizin ailelerine ve aynı darbe girişiminde yaralanan vatandaşlarımıza destek amacıyla Başbakanlık Genelgesi ile başlatılan "15 Temmuz Dayanışma Kampanyası"na 51.000 TL destek verdi.

Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete, kampanya ile ilgili şu açıklamalarda bulundu: "Meclisimizin almış olduğu karar ile kampanyaya 51.000 TL ile destek verdik. Borsa olarak üyelerimize bu kampanyaya destek olmaları konusunda duyurular yaptık. Bu çağrımıza meclis, yönetim kurulumuz, üyelerimiz ve personelimiz "Çorbada bizim de tuzumuz olsun." diyerek kendi imkânları doğrultusunda, destek verdiler. Millet ve devlet kenetlenmesine örnek olan Başbakanlıkça belirlenecek esaslar çer-

çevesinde harcanacak yardım kampanyasına katkı sağlayan herkese kurumum ve şahsım adına teşekkürü bir borç biliyorum.

Mete; bu kampanyanın Türk milletinin ne kadar yardımsever ve duyarlı bir toplum olduğunu bir kere daha gözler önüne serdiğini belirterek kampanyaya herkesin katılması çağrısında bulundu. "15 Temmuz darbe girişimi sırasında canlarını hiçe sayarak vatani savunan şehitlerimize ve gazilerimize minnet borçluyuz. Elbette ki devletimiz çok güçlü, bu şehitlerimizin ve gazilerimizin sürekli ya-

nında. Amacımız bir nebze de olsa yaraları sarmak, acıları paylaşmak." dedi.

Cevdet Mete, açıklamasının devamında STB'nin desteğinin sadece bu kampanyaya katılım ile sınırlı kalmadığını belirtti ve sözlerine şöyle etti: "Vatanımızın ve milletimizin birlik ve beraberliğinin sağlanmasında en önemli kurum olan emniyetimize maddi, manevi destekte bulunduk. Sakarya Ticaret Borsası olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da elimizden gelen her türlü yardımı yapmaya hazırız." dedi.

İLK MAHSUL SÜPÜRGE OTU, BORSA'DA

Sakarya Ticaret Borsası'nda 2016 yılı hasat sezonunun ilk mahsulü süpürge otunu, Borsa'ya getirerek tescil ettiren Çiftçi Necip Şahin'e "Süpürge Teli" ilk mahsul hediyesi verildi.

Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Üyesi Nihat Yılmaz, yeni harman sezonunun hayırlı olmasını diledi ve "İnşallah bereketli, bol kazançlı, hem üreticimizin hem tüccarımızın yüzünü güldüren bir sezon yaşarız." dedi. Yılmaz, üreticinin de esnafın da meslekte çok zor günler yaşadığını belirterek borsa olarak ellerinden geleni yapmaya çalıştıklarını ifade etti.

Süpürge otunu borsaya getiren Çiftçi Necip Şahin, borsaya ilk mahsulü ulaştırmaktan duyduğu mutluluğu dile getirerek yetkililere teşekkür etti.

Doç. Dr. Selim İNANÇLI

Sakarya Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü

TÜRKİYE'DE VE SAKARYA'DA TARIM ÜRÜNLERİ TİCARETİ VE KARŞILAŞILAN ENGELLER

Giriş

Tarım; insanların temel gıda ihtiyaçlarını karşılayan, sanayi sektörüne önemli oranda girdi sağlayan, istihdam yaratan, GSYİH'yi arttıran önemli bir sektördür. Tarımsal üretim potansiyeli yüksek olan ülkelerde tarım ve işlenmiş tarım ürünleri ihracatı genel ihracat içinde büyük bir paya sahiptir. Dünya nüfusunun giderek artması, teknolojik gelişmede görülen hızlı ilerleme ve ihtiyaçların fazlalaşması; tarımsal ürünlere olan ihtiyacı arttırmaktadır. Bu da sektörü giderek stratejik hale getirmektedir.

Türkiye coğrafi yapısı, iklim özellikleri itibarıyla tarımsal potansiyel açısından zengin bir ülkedir. Sektör, ülkenin üretim ve kalkınmasında önemli bir yere sahip olmuştur. Tarım, Türkiye'nin iç piyasada gıda ihtiyacının büyük miktarını karşılamakla birlikte ihracat içinde de önemli bir paya sahiptir. Sakarya, diğer iller arasında, tarımsal potansiyeli yüksek olan bir ildir. Tarımsal ürün ihracatı, Türkiye'nin olduğu gibi Sakarya ili GSYİH içinde önemli bir paya sahiptir. Türkiye'nin tarımsal ürün portföyü içinde ihracatta öne çıkacak ürünlerin iyi analiz edilip tespit edilmesi, il bazında da ihracata dönük ürün odaklı üretim politikalarının belirlenmesi ve uygulanması gerekmektedir.

1- Türkiye'de Tarım Ürünleri Ticareti ve Karşılaşılan Engeller

2.1- Türkiye'de Tarım Ürünleri Ticareti

Tarım sektörü açısından yüksek potansiyele sahip olan Türkiye, hem iç tüketimin hem de dış talebin karşılanmasında önemli işlevi yerine getirmektedir. Ülke, Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesinin en büyük üreticisi ve ihracatçısıdır. Türkiye'nin iklim ve coğrafyası, meyve-sebze çeşitliliğini ve bunların doğal koşullarda yetiştirilmesini mümkün kılmaktadır. Organik ürün yetiştirilmesi ve ihracı Türkiye için fırsatlar yaratmaktadır.

Dünyanın birçok ülkesiyle karşılaştırıldığında Türkiye'de hemen hemen her mevsimde ve her bölgede meyve-sebze üretimi söz konusudur. Fakat belirli bölgeler bu ürünlerin üretiminde daha fazla pay almaktadır.

Örneğin Akdeniz ve Ege Bölgesi Türkiye'deki toplam meyve üretiminin %54'ünü, sebze üretiminin ise %49'unu sağlamaktadır. Son 30 yıl içerisinde ülkemizde meyve ve sebze tüketimi genel olarak artış eğilimi göstermektedir. Meyve ve sebze ürünleri, gerek sanayi üretiminde gerekse ihracatımızda önemli bir yer tutmakta olup toplam tarım ürünleri ihracatımızın yaklaşık %25'ini oluşturmaktadır. Türkiye, 2015 yılı verilerine göre dünya tarım ürünleri ticareti içinde 17 milyar \$ ile 26. sırada yer almaktadır. Tarım ürünlerinin Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı ise 1.581 milyon \$ ile %14,5 paya sahiptir. Bunun %10'luk kısmını bitkisel ürünler, %1,5'lik kısmını hayvansal ürünler, %3'lük kısmını ise orman ürünleri oluşturmaktadır. Türkiye başta AB ülkeleri olmak üzere pek çok ülkeye tarımsal ürün ihraç etmektedir. İhraç edilen başlıca tarım ürünleri ise fındık, kuru incir, çekirdeksiz üzüm, Antep fıstığı, kayısı, tütün, yaş sebze ve meyveden oluşmaktadır.

TÜİK verilerine göre Türkiye'nin 2000-2015 yılları arasındaki Tarım ürünleri ticareti şu şekildedir.

Tablo-1: Türkiye'nin Tarım Ürünleri Ticareti (Milyon \$)

Yıllar	Tarım Ürünleri İhracatı	Tarım Ürünleri İthalatı	Ticaret Dengesi	İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)
2000	3,856	4,156	-300	92,8
2001	4,349	3,081	1,269	141,2
2002	4,052	3,995	57	101,4
2003	5,257	5,265	-8	99,8
2004	6,501	6,059	442	107,3
2005	8,309	6,481	1,829	128,2
2006	8,634	7,286	1,348	118,5
2007	9,769	9,812	-43	99,6
2008	11,474	12,038	-1,564	88
2009	11,191	9,631	1,559	116,2
2010	12,664	12,881	-216	98,3
2011	15,279	17,574	-2,295	86,9
2012	15,994	16,371	-376	97,7
2013	17,739	16,916	823	104,9
2014	18,753	18,061	693	103,8
2015	18,792	18,521	271	101,4

Kaynak: Bu tablo TÜİK, Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına (SITC, Rev.3) verilerinden derlenerek oluşturulmuştur.

Tablo-1’de görüldüğü gibi Türkiye’nin tarım ürünleri ihracatı 2008 yılı sonrası uluslararası finansal kriz dönemi hariç sürekli artış göstermiştir. Tarım ürünleri ithalatı ise kriz sonrası 2009 yılında düşmüş, diğer dönemlerde ise istikrarlı bir şekilde artmıştır. Tarım ürünleri ticareti dengesi belirli dönemlerde açık vermesine rağmen 2012 yılı sonrası sürekli fazla vermiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise sürekli olarak yüksek düzeylerde gerçekleşmiştir.

Türkiye’nin ürün gruplarına göre tarım ürünleri ticareti incelendiğinde ise hububat, bakliyat ve yağlı tohumlar, yaş sebze ve meyve, işlenmiş sebze ve meyve mamulleri, kuru meyve ve mamulleri, fındık ve mamulleri, zeytin ve zeytinyağı, tütün ve mamulleri, süs bitkileri başlıca ihraç ürünleri arasında yer almaktadır.

Tablo-2: Türkiye’nin Başlıca Ürün Gruplarına Göre Tarım Ürünleri İhracatı (Milyon \$)

Ürünler	2014	2015	Tarım Ürünlerinin Genel Dış Ticaret İçindeki Payı-2015
Tarım	22,078	21,991	14,4
Bitkisel Ürünler	15,335	15,445	10,1
Hububat, Bakliyat ve Yağlı Tohumlar	6,941	6,439	4,2
Yaş Sebze ve Meyve	2,403	2,257	1,5
Meyve ve Sebze Mamülleri	1,409	1,353	0,9
Kuru Meyve ve Mamülleri	1,449	1,418	0,9
Fındık ve Mamülleri	1,827	2,610	1,7
Zeytin ve Zeytin Yağı	332	211	0,1
Tütün ve Mamülleri	889	1,076	0,7
Süs Bitkileri	83	80	0,1

Kaynak: Bu tablo TÜİK, Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına (SITC, Rev.3) verilerinden derlenerek oluşturulmuştur.

Tablo-2’de Türkiye’nin ürün gruplarına göre tarım ürünleri ihracatı incelendiğinde bitkisel ürünler ilk sırada yer almakta; onu hububat, bakliyat ve yağlı tohumlar izlemekte; fındık ve mamulleri üçüncü sırada; yaş sebze ve meyve dördüncü sırada yer almaktadır. Diğer ürünlerin ihracat içindeki payı ise düşük düzeyde kalmıştır. 2015 yılı itibarıyla tarım ürünlerinin genel dış ticaret içindeki payı ise %14,4 düzeyindedir.

2.2- Türkiye’de Tarım Ürünleri Ticaretinde Karşılaşılan Engeller

Dünya Ticaret Örgütü (WTO); sanayi ürünleri ile ilgili dünya ticareti önünde tarife ve tarife benzeri kısıtlamaları önemli ölçüde indirmiş, çoğu sanayi ürünü üzerinde ise tamamen kaldırmıştır. Ancak AB ülkelerinin tarımsal ürünler üzerinde uyguladıkları yoğun koruma tedbirleri ve ülkeler arasında tarımsal ürün maliyetlerindeki farklılıklar nedeniyle ticari engellerin önlenmesi konusunda önemli bir ilerleme sağlanamamıştır. WTO’nun son iki round görüşmeleri olan Uruguay ve Doha’da tarımsal ürünler üzerinde uygulanan korumacı önlemlerin kaldırılması konusu ele alınsa da günümüze kadar bu konuda önemli bir gelişme sağlanamamıştır.

Bu kapsamda tarım ürünleri ticaretinde engel oluşturan tarife dışı engeller; daha çok teknik engeller şeklinde ve ithalat ile ihracatta uygulanan kontrol belgeleri, ithal lisansları, ithalat kısıtlama ve yasakları şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Görünmez Engeller: İthal edilen ve iç pazarda üretilen ürünler için eşit derecede uygulanan teknik yönetmelik ve standartlar, ürünün pazarda satışa sunulması sırasında uygulanmaktadır. Bunlar; sağlık, hijyen, bitki sağlığı ve güvenliği yönetmelikleri olduğu kadar çeşitli paketleme ve ambalaj kurallarını da içermektedir.

İthalat Lisansları, Kısıtlamaları ve Yasakları: Genellikle Türkiye’nin AB ülkeleri ile ticaretinde karşılaşılmaktadır. İhracata konu olan bazı tarım ürünleri üzerinde kontrol belgesi uygulanmaktadır. İthal lisansları, aslında miktar ve içerik kontrolüne ilişkin bir tedbir (kota) olup uygulayan ülkenin iç sanayisinin yeterli rekabet gücüne sahip olmadığı ürünleri için kullanılır.

İdari ve Teknik Engeller: Tarımsal ürünlerin kalite, sağlık, çevre standartları ve düzenlemeleri ile uyumlu olmasını sağlamak amacıyla uygulanmaktadır. Anlaşma, paketleme, etiketleme, standartlar, muayene ve sertifikasyon prosedürlerinin uluslararası ticarete gereksiz engeller yaratmalarını önlemeyi amaçlar. Doğrudan korumacılıkla ilgili olmasa bile hükümetler tarafından alınan kararlar ile koyulan çok sayıda kurallardan oluşmaktadır. Tarım ürünleri ticaretinde tarife dışı engellere yönelik düzenlemeler “DTÖ Kuruluş Anlaşmaları”nın ekli anlaşmalarından olan “Ticarette Teknik Engeller Anlaşması”nda, “Sağlık ve Bitki Sağlığı Anlaşması”nda, “Tarım Anlaşması”nda düzenlenmektedir. Bu tür engeller ile Türkiye’nin AB ülkeleri ve diğer ülkelere yönelik tarım ürünleri ticaretinde karşılaşılmaktadır. Geçmiş yıllarda Rusya’nın Türkiye’den sebze ve meyve ithalatı sırasında yapılan ürün kontrolleri sonucu kullanılan ilaç ve hormon dozajlarının yüksek düzeyde çıkması nedeniyle bu ürünlerin ithalatını yasaklaması örnek gösterilebilir.

Sağlık ve Bitki Sağlığı Anlaşması: WTO-Uruguay Round çerçevesinde akdedilen anlaşmalardan biri olan “Sağlık ve Bitki Sağlığı Anlaşması”; ülkelerin gıda güvenliğini sağlamak, hayvanların sağlığını korumak ve bitkilerin hastalıklardan korunmasını temin etmek amacıyla alabilecekleri tedbirlerin içerik ve sınırlarını belirlemektedir. “Sağlık ve Bitki Sağlığı Anlaşması”nın başlıca amacı, “yerel SBS önlemlerinin uluslararası ticarete olumsuz etkisinin ve korumacı amaçlarla kullanılmasını önlemek” olarak belirtilmiştir. Fakat anlaşma, gıda güvenilirliği ve bitki sağlığını koruma konularında ülkelerin kendi standartlarının ve diğer yasal yaptırımların uygulanması konusuna da sıcak bakmaktadır.

Sakarya'da Tarım Ürünleri Ticareti ve Karşılaşılan Engeller 3.1- Sakarya'da Tarım Ürünleri Üretimi ve Ticareti

Sakarya ilinde tarım yapılan topraklar 245 bin 356 hektar genişlikle ilin topoğrafik alanının yaklaşık %49'unu kaplamaktadır. Bu alanların önemli bir kısmı da 1. sınıf tarım arazisi statüsündedir. İl tarımsal ürünler üretiminde; tarla ürünleri, sebze-meyve ürünleri dışında son yıllarda gelişmeye başlayan ve bugün yoğun bir faaliyet alanı olarak görülen seracılık ürünleri ve süs bitkileri de görülmektedir. İldeki tarımsal gelirden en yüksek pay, hayvancılık sektörüne aittir. Meyvecilik gelirleri içinde fındık ise başta yer almaktadır. Ancak fındığa dayalı sanayi tesis yatırımlarının artması ve gelişmesi fındık ve fındık ürünleri ihracatının artmasına neden olmaktadır.

İlin kuzeyinde fındık, orta kuşakta tarla ziraatı, güneyinde meyvecilik hâkimdir. Son yıllarda etlik piliç yetiştiriciliği ile dış mekân süs bitkisi yetiştiriciliği hızla gelişmektedir.

Son verilere göre tarımsal faaliyette bulunan 58.170 işletmenin bulunduğu tahmin edilen ilde işletmelerin %41'i, 20 dekarın altında arazi büyüklüğüne sahiptir. Arazi varlığı 100 dekarın üzerinde olan işletmelerin oranı ise sadece %2,81'dir. Tarımsal işletmelerde büyük çoğunlukla hayvansal ve bitkisel üretim beraber yapılmaktadır.

Ülke genelinde tarım sektörü, GSMH içinde %8'lik pay almakta iken Sakarya'da %24'lük pay ile ilk sırada yer alarak sanayiye kaynak aktaran itici bir güç konumundadır. İl tarım arazisinin %44,68'lik bölümü tarla alanı olarak kullanılmaktadır. Bu alanın %44,61'inde üretilen mısır, ekim alanları açısından olduğu gibi endüstride kullanımı açısından da önemli bir yer almaktadır. Tarla alanı dışında ikinci önemli grubu ise meyve alanları oluşturmaktadır. Meyve tarımı, tarım arazisinin %31'lik bölümünü kapsamaktadır. İl meyve alanlarının önemli bir bölümünü ise fındık oluşturmaktadır. Tarla alanı olarak kullanılan tarım arazisinin 93.300 hektarlık bölümünde başta mısır ve buğday olmak üzere tahıl ürünleri üretimi yapılmaktadır. Yine tarla alanlarında baklagiller ve şeker pancarı gibi endüstriyel bitkiler, ayçiçeği gibi yağlı tohumlar ve başta patates olmak üzere yumru bitkilerin üretimi yapılmaktadır. Bunların yanında seracılık ve süs bitkileri yetiştiriciliği ilde son yıllarda hızla gelişmekte ve üretim değerleri önemli miktarda artmaktadır.

Arazilerin küçük ve parçalı olması, ilin tarımsal geleceğinde sebzeçilik sektörünü ön plana çıkarmaktadır. İlde açık ve örtü altı sebze kültürünün gelişmesi; ekim alanları, çeşitlilik ve üretimde kayda değer artışlar getirmiştir. İlde fındık yetiştiriciliği yapılan alan, toplam tarım alanlarının %28'ine tekabül etmektedir. Bu alandan elde edilen fındık geliri; tarımdan elde edilen gelirin %18'ini, meyvecilikten elde edilen toplam gelirin %66'sını oluşturmaktadır. Fındık, il ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. İl genelinde üretim payı olarak %3 gibi küçük bir paya sahip olan bağcılık sektörü, özellikle Geyve ve Pamukova ilçelerinde önemli ölçüde çiftçi ailesinin asli geçim kaynağıdır.

Sakarya'nın tarımsal ürünler üretiminde en önemli gelir kaynağını tarla bitkileri oluşturmaktadır. İl tarımında buğday, mısır, şeker pancarı, patates ve ayçiçeği üretimi büyük önem taşır. Türkiye mısır üretiminin yaklaşık %12'sini karşılayan Sakarya ilinde, yılda ortalama olarak 400-500 bin ton mısır üretimi yapılmaktadır. Tarla bitkileri arasında mısır ekilişlerinin özel bir önemi vardır. Çünkü Sakarya'da her yıl ortalama 50 bin ha alanda ekimi yapılan mısıra; endüstri sahasından, hayvan yetiştiricilerinden ve haşlamalık olarak tüketiciler tarafından talep oluşmaktadır. Mısırdan sonra buğday, şeker pancarı, patates ve soğan; tarla ürünleri üretiminde önemli ürün grubunu oluşturmaktadır.

İlde sebze üretimi bütün ilçelerde yapılmakla birlikte, Pamukova, Geyve, Adapazarı ve Hendek ilçesi; ticari anlamda sebzeçiliğin yapıldığı yerlerdir. Bu ilçeler, büyük tüketim merkezlerine (İstanbul, Kocaeli, Ankara) yakınlıklarının da avantajını kullanarak il tüketiminin yanı sıra il dışı tüketimi de karşılamaya yönelik sebze ürünleri yetiştiriciliği yapmaktadır. İlin ağırlıklı sebze ekilişleri arasında domates, başlahana, sivri biber, karpuz, hıyar, kavun, taze fasulye, biber, bal kabağı, lahana, ıspanak ve patlıcanı saymak mümkündür.

Sakarya ili meyve üretiminde en önemli ürünler arasında başta fındık olmak üzere elma, üzüm, armut, ayva, çilek ve kiraz üretimleri de önemli bir yere sahiptir. İl meyve üretiminin Marmara Bölgesi ve Türkiye içindeki yeri incelendiğinde ise özellikle fındık üretiminin önemli yer tuttuğu dikkat çekmektedir. İl fındık üretimi Türkiye üretiminin ise %20'sini oluşturmaktadır. Ayva üretimi ise bölge üretiminin %30'unu, Türkiye üretiminin de %9'unu karşılamaktadır.

İklim ve konumun uygunluğu itibariyle özellikle dış mekân süs bitkiciliği üretiminde, örgütlenmenin de teşviki ile önemli gelişmeler kaydedilmiş; süs bitkileri üretimi Arıfiye-Sapanca-Pamukova ekseninde gelecek vadeden bir sektör halini almıştır.

İlde aile başına düşen arazi miktarının çok az olması yanında arazi parçalanması ve parsel büyüklüklerinin asgari seviyelerde olması, diğer tarımsal faaliyetlerin verimlilik sağlayacak şekilde sürdürülmesine imkân vermemekte; üreticilerde birim alandan daha çok gelir getiren ürünlere yönelmektedir. Bu sektörlerin başında ise iç ve dış mekân süs bitkileri üretimi gelmektedir. İlin gerek iklim gerekse toprak yapısı bakımından iç ve dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliğine uygun olması nedeniyle bu alanda yetiştirici sayısı ve yetiştirme alanı hızla artmaktadır. Yine başta İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara olmak üzere diğer bölge ve civar illerimizdeki belediye park/bahçe düzenlemelerinde de dış mekân süs bitkilerine yoğun talep olmaktadır. Türkiye'nin ilk "Süs Bitkileri Yetiştiricileri Birliği" Sakarya'da kurulmuştur.

Görülebileceği üzere Sakarya ilinde pek çok tarım ürünü yetiştirilmesine rağmen aile başına düşen tarımsal arazilerin küçük olması, tarımsal üretimi sınırlandırmaktadır. Sebze, meyve, hayvancılık ve ürünleri, iç ve dış mekân süs bitkileri konusunda önemli üretim payına sahip olan il; iç piyasa talebinin önemli kısmını karşılamak-tadır.

Tablo-3: Sakarya'nın Tarım Ürünleri Ticareti (Milyon \$)

Yıllar	Sakarya İli Tarım Ürünleri İhracatı	Sakarya İli Tarım Ürünleri İthalatı	Ticaret Dengesi	Türkiye'nin Tarım Ürünleri İhracatı İçinde Sakarya İlinin Payı	Türkiye'nin Tarım Ürünleri İthalatı İçinde Sakarya İlinin Payı
2010	48,689	6,385	42,304	0,038	0,0049
2011	68,446	7,514	60,932	0,044	0,0042
2012	52,140	6,101	46,039	0,083	0,0037
2013	62,426	14,711	47,715	0,034	0,0087
2014	66,426	12,144	54,282	0,035	0,0066
2015	59,528	9,100	50,428	0,031	0,0048

Kaynak: Bu tablo TÜİK, Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına (SITC, Rev.3) verilerinden derlenerek oluşturulmuştur.

Tablo-3'te Sakarya ilinin tarım ürünleri ihracatı incelendiğinde 2010 yılı sonrası inişli çıkışlı bir seyir izlediği görülmektedir. 2010-2015 yılları arasında tarım ürünleri ihracatı ortalama olarak 60 milyon \$'ın üzerinde gerçekleşmiştir. 2015 yılında ise 59,5 milyon \$ olmuştur. İlin tarım ürünleri ithalatında ise 2010 sonrası artış

ve azalışlar gözlenmiş, 2013 yılında en yüksek düzeye ulaşmış ve daha sonra gerileyerek 2015 yılında 9,1 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Sakarya'nın tarım ürünleri ticaret dengesi incelendiğinde sürekli fazla verdiği görülmektedir. Türkiye'nin tarım ürünleri ihracatı içinde Sakarya ilinin 2015 yılındaki payı %3,1 olarak gerçekleşirken ithalat içindeki payı ise binde 4,8 düzeyindedir. Bu da Türkiye'nin tarım ürünleri ihracatı içindeki Sakarya'nın payının önemli olduğunu göstermektedir.

Sakarya'nın ürün grupları ihracatı açısından öne çıkan ürünler ise başta hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri olmak üzere meyve, sebze ve mamulleri, fındık ve mamulleri, iç ve dış mekân süs bitkileri yer almaktadır.

Tablo-4: Sakarya'nın Başlıca Ürün Gruplarına Göre Tarım Ürünleri İhracatı (Bin \$)

Kaynak: Bu tablo TÜİK, Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına (SITC, Rev.3) verilerinden derlenerek oluşturulmuştur

Ürünler	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam Tarımsal İhracat İçinde Payları 2015
Fındık ve Mamulleri	6,102	4,432	0,394	5,451	1,631	6,720	0,11
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	38,566	45,827	44,046	49,203	51,373	38,373	0,64
Kuru Meyve ve Sebze Mamulleri	0,459	0,346	0,566	---	0,577	2,115	0,035
Meyve ve Sebze Mamulleri	1,370	1,740	1,841	2,303	4,461	7,206	0,12
Süs Bitki ve Mamulleri	1,385	2,948	4,336	3,995	3,242	4,838	0,081
Yaş Meyve ve Sebze	0,806	0,0491	0,717	0,554	0,446	0,144	0,002
Zeytin ve Zeytin Yağı	---	0,012	0,024	0,092	0,242	0,132	0,002

Tablo-4'te Sakarya'nın ürün gruplarına göre tarım ürünleri ihracatı incelendiğinde zaman zaman artış ve azalışlar olsa da 2010 yılı sonrası genel olarak arttığı görülmektedir. İhracat içinde öne çıkan ürünler ise %64 pay ile hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri ilk sırada yer alırken meyve, sebze ve mamulleri ikinci sırada; fındık ve mamulleri ise üçüncü sırada yer almaktadır. Diğer ürünlerin payları ise düşük düzeyde gerçekleşmiştir.

3.2- Sakarya'da Tarım Ürünleri İhracatında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Marmara Bölgesi'nin doğusunda bulunan Sakarya; ulaşım, iç ve dış pazara ulaşabilme konusunda önemli bir konuma sahiptir. Sakarya ilinin topografik olarak %49'unda tarım yapılabilmekte, tarım yapılan alanların %8'i sulanabilmektedir. Toprak kalitesi ve verimliliği oldukça yüksek olan ilde, iklimin uygunluğu ve yeterli yağışın gerçekleşmesi; yılda 3 defa ekim yapılabilmesine uygun ortam sağlamaktadır. Bütün bu olumlu özelliklere rağmen ilde tarımsal üretim ile ilgili bazı sorunlar bulunmaktadır.

Bunlar:

- Tarımsal işletmelerin küçük ve parçalı olması, birim üretim maliyetlerinin yüksek olması ve tarla tarımını sınırlaması,
- Bitkisel ve hayvansal üretimin birlikte yapılması,
- İlde seracılık başta olmak üzere kapalı olarak yapılan tarımın yeterli düzeyde gelişmemesi,
- Tarla tarımının sınırlı yapılması, ürün çeşitliliğini sınırlaması ve sadece bahçe tarımı için uygun koşulların olması,
- İlde üretilen tarımsal ürünlerin dış talepten çok iç talebi karşılaması, ihracata konu olan ürün sayısının yetersizliği,
- İhracata yönelik üretimi yapılan başta hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri olmak üzere meyve-sebze ve mamulleri, fındık ve mamulleri, tavuk eti ürünleri, iç ve dış mekân süs bitkileri konusunda dış ticaret açısından önem oluşturan sağlık ve çevre standartlarının uygulanması konusunda yetersizlikler.

Yukarıda karşılaşılan sorunlar ve sınırlılıklar yanında ilde tarımsal üretimin ve dışa dönük ürün çeşitliliğinin artırılabilmesi için yapılması gerekenler:

- Küçük tarım işletmeciliği kapsamında verimi yüksek ürünlerin belirlenmesi ve üretiminin özendirilmesi,
- İlde seracılık tarımının geliştirilmesi, özendirilmesi ve bu konuda teşvik uygulamalarının artırılması,
- Arazi ölçeğinin küçük olması nedeniyle bahçe tarımının özendirilmesi ve bu konuda eylem planının hazırlanması,
- Son yıllarda üretimi artan sığır ve tavuk üretme işletmelerinin özendirilmesi ve teşvik edilmesi,

• Sakarya'da öne çıkan iç ve dış mekân süs bitkiciliğinin özendirilmesi, iç ve dış pazar koşullarının oluşturulması,

• İlde ihracata yönelik ürün çeşitliliğinin artırılması, bu konuda tarımsal kurum ve kuruluşlar ile iş birliğinin artırılması, eylem planının hazırlanması,

• Özellikle dışa dönük üretim yapan tarımsal işletmelerin ihracatlarını kolaylaştıracak olan sağlık, çevre gibi uluslararası standartlara ve düzenlemelere uyum sağlamaları; DTÖ'nün sağlık ve bitki sağlığı anlaşması kapsamında gıda güvenliği ve bitki sağlığının temini konusunda gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Sonuç

Tarım sektörü, iç ve dış girdi ve tüketim talebinin karşılanması açısından Türkiye ve Sakarya'nın GSYİH'si içinde önemli bir paya sahiptir. Türkiye, başta AB ülkeleri olmak üzere pek çok ülkeye tarımsal ürün ihracatı gerçekleştirmektedir.

Bu kapsamda Sakarya ilinde iklim ve hava koşullarının uygun olması, tarımsal üretim için uygun ortam oluşturmakta; bulunduğu bölge itibarıyla iç talebin önemli kısmını karşılamaktadır. Ancak ilde tarımsal işletmelerin küçük ve parçalı olması tarla tarımını sınırlamakta, bahçe tarımını ön plana çıkarmaktadır. Üretimin verimlilik esasına göre gerçekleştirilmesi büyük önem arz etmektedir. İlde tarımsal işletme ölçeklerinin dikkate alınarak öne çıkan başta seracılık olmak üzere iç ve dış mekân süs bitkiciliğinin geliştirilmesi, teşvik edilmesi gerekmektedir.

Sakarya ili tarımsal ürün ihracatı açısından ortalama olarak %3 dolayında bir paya sahiptir. Bu oran Türkiye'deki diğer illere göre ortalamasının üzerindedir. Dışa dönük üretimin ve ürün çeşitliliğinin artırılması gerekmektedir. İhracatta öne çıkan ürünler ise başta hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri olmak üzere meyve-sebze ve mamulleri, fındık ve mamulleri, tavuk eti ve ürünleri, iç ve dış mekân süs bitkileridir.

İlin dış ticaretinin artırılması, herhangi bir sorunla karşılaşılmaması için günümüzde sorun oluşturan sağlık, çevre gibi uluslararası standartlara ve düzenlemelere uyum sağlanması, gıda güvenliği ve bitki sağlığının temini konusunda gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Kaynakça

- AYDIN B.(2009), "Tarımsal Dış Ticaret Değişim", TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Ankara.
- BABADOĞAN G. (2000), "Tarım ve Gıda Ürünleri ihracatımızda Karşılaşılan Tarife Dışı Teknik Engeller", İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi, Uzmanlık Tezi, Ankara 2000.
- Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı,(2015), "2015 Yılı Ocak Dönemi Dış Ticaret Verileri": <http://www.tarim.gov.tr/ABDGM/Link/38/Tarimsal-Dis-Ticaret>.
- KÜLÜNK M. (Ekim 2004), "Uluslararası Ticarete Tarife Dışı Engeller İhracatçılarımızın Karşılaştığı Zorluklar", Çınar Gümrükleme Hizmetleri Ltd. Şti, Erkam Matbaası.
- OGUZ B. (2004), "Uluslar arası Ticarete Korumacılığın Kaldırılmasının İç ve Dış Piyasalarda Türkiye Ekonomisine Muhtemel Etkileri", İstanbul Ticaret Odası, İstanbul.
- Sakarya Ticaret Borsası, "Sakarya'da Tarım ve Hayvancılık Sektör Analizi ve Öneriler Raporu Projesi", 2015.
- "2014 Yılı Faaliyet Raporu", Sakarya Tarım İl Müdürlüğü, Sakarya.
- "2015 Yılı Faaliyet Raporu", Sakarya Tarım İl Müdürlüğü, Sakarya.
- "Sakarya Tarım Master Planı", Sakarya Tarım İl Müdürlüğü, Sakarya.
- "2002 - 2014 Yılı Karşılaştırmalı Sakarya Ekonomisi", SATSO, Sakarya.
- TÜSİAD. (1998), "Dış Ticarete Çevre Koruma Kaynaklı Tarife Dışı Teknik Engeller ve Türk Sanayi için Eylem Planı", Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği-Ağustos 1998-Yayın No. TÜSİAD-T/98-233.
- "GATT - "Ticarete Teknik Engeller Anlaşması", <http://www.teknikengel.gov.tr/ktmlite/files/uploads/Tbturkce.doc>, DTM Dış Ticarete Standardizasyon Gm. Md. Ankara.

SAKARYA TİCARET BORSASI “DEMOKRASİ NÖBETİ”NDE

Sakarya Ticaret Borsası, Demokrasi Nöbeti'nin 22. gecesinde STB üyeleri ile kurulan çadırda buluşarak demokrasi nöbetine destek verdi. Sakarya Demokrasi Meydanı'nda kurulan stantta vatandaşlara yiyecek ve içecek ikram edildi.

Geç saatlere kadar süren kumanya dağıtımına Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete, Meclis Başkanı Recep Pulat, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Nihat Özdemir, Ahmet Erkan, Yönetim Kurulu Üyeleri Mustafa Genç, Levent Ali Kopal, Nihat Yılmaz, Vedat Arslan ile meclis üyeleri katıldı.

Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete: “Milletimiz 15 Temmuz gecesini bir tarih yazmıştır. Birlik ve beraberliğe en çok ihtiyaç duyduğumuz bu zamanda milletimizin vatani için, demokrasi için 7 Ağustos'a kadar meydanlarda tuttuğu demokrasi nöbeti; tarihe altın harflerle yazılacaktır. Demokrasimize sahip çıkarak bu ihaneti büyük bir kararlılıkla etkisiz kılan, tüm gücü ile mücadeleye devam eden başta Sayın Cumhurbaşkanımızı, Meclis

Başkanımızı, Başbakanımızı ve meclisteki tüm siyasi partilerimizi ve ilimizde de başta Sayın Valimizi, Büyükşehir Belediye Başkanımızı, STK Başkanlarımızı ve Sakaryalı Hemşerilerimizi dik duruşlarından dolayı yürekten kutluyoruz. Bizler güçlü irademizle ülkemizi kaosa sürüklemek isteyenlerin tuzağına düşmedik, bu olaydan birlik ve beraberliğimizi güçlendirerek çıktık. Sakarya Ticaret Borsası camiası olarak üzerimize düşen her türlü görevi yerine getireceğiz. İş dünyası olarak daha fazla çalışmaya, üretmeye, el birliği ile ekonomimizi güçlendirmeye ve daha iyi duruma getirmeye çalışacağız. Bizler biliyoruz ki **"Demokrasi Vazgeçilmezimiz, Milli İrade Gücümüz, Kardeşliğimiz Geleceğimizdir."** TOBB oda/borsa camiası olarak dün olduğu gibi yarın da demokrasiden, milletimizden, devletimizden yana olmaya devam edeceğiz.” dedi.

“Sarılar Fındık Vergi Sıralamasında Türkiye’de İlk 500 Firma Arasında”

Adem SARI

Sarılar Fındık Yönetim Kurulu Başkanı

Değerli Okuyucularımız, Sakarya'nın önce gelen firmalarından Sarılar Fındık'ın Türkiye'de ilk 500 firma arasına girmesini sağlayan başarı hikâyesini dinlemek üzere Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Adem Sarı ile birlikteyiz. Kendisinden firma ile ilgili bilgiler almak ve başarıya giden yolu öğrenmek istiyoruz.

Merhaba Adem Bey, Sakarya Ticaret Borsası dergisi okuyucularına kendinizi ve sektöründe önemli bir yere sahip firmanızı tanıtır mısınız?

Merhaba, hoş geldiniz. Öncelikle Sakarya Ticaret Borsası dergisine bizlerle bu röportajı yaptığı için teşekkür ederim. Efendim, ben 1967 Akyazı doğumluyum. İlkokulu Akyazı Yağcılar köyünde, ortaokulu ve liseyi Akyazı Lisesi'nde bitirdim. Evliyim ve dört çocuk babasıyım. İşimize gelince, fındık sektörüne ilk adımımız 1960 yılında kurucumuz Mehmet Sarı tarafından atıldı. 1994 yılına kadar kabuklu fındık ticareti yapıldı ve ardından ilk fındık fabrikamız kuruldu. 2011 yılında, uzun yıllar ticari ilişkilerimiz olan İtalyan Stelliferi firması ile güçlerimizi birleştirerek ortaklık kurduk. Daha sonra bu ortaklığımız, Ferrero firması ile devam etti.

Kurulduğu günden itibaren ticari ahlak çizgisini bozmayan Sarılar Dış Tic. Ltd. Şti. 2013 yılında Türkiye'nin teknolojisi en yüksek; el değmeden kırım, seçim, kalibre ayarı-

nı yapabilen ilk ve tek kabuklu fındık fabrikasını faaliyete geçirdi.

Biz bir aile şirketiyiz. Fındık işimizin yanı sıra farklı iş kollarında faaliyet göstermekteyiz. Hendek ve Gölcük'te akaryakıt petrol ofisi bayiliğimiz var. Zahire alım satımı yapmaktayız, beyaz eşya ve halı-mobilya mağazamız var; mağazalarımız yine Hendek'te. Ayrıca yakın bir zamanda bir otel projemiz var, onu da faaliyete geçireceğiz. O da yine Hendek'te olacak, vergimizi Hendek'e yatırıyoruz, kazandığımızla Hendek ve Sakarya'ya yatırım yapıyoruz. Firmamız 1993 yılında şirketleşti. Pazarçılık ve bakkalçılık olan babadan kalma mesleğimizi bizler devam ettirdik. Babamız ticarete ilk atıldığında köylerden yumurta, peynir, ekşimek ve benzeri gıda maddelerini alarak dükkanında satmaya başlamış. Babamızın bizlere ilk öğrettiği şeyler: sözünde durmak, dürüst olmak ve çok çalışmak. Bizler de bu öğretiler doğrultusunda hayatımıza ve ticaretimize devam ediyoruz, babamızın mirasını devam ettiriyoruz. 1993 yılında şirket kurulduktan sonra 1998 yılında ilk kabuklu fındık fabrikamızı kurduk. Birkaç yıl sonra İtalyan Stelliferi firması ile çalışmaya başladık 2002 yılından 2012 yılına kadar iş birliğimiz devam etti. Bu iş birliği bizim için çok büyük bir tecrübe oldu, bizim ufukumuzu açtı. Kendilerine teşekkür ediyorum. Daha sonra Nutella çikolata üreticisi tedarikçisi olan Ferrero firması ile iş birliğimiz devam etti. Bu firma, Stelliferi firmasının yüzde 50 hissesine sahip oldu, dolaylı olarak bizde or-

tak olmuş olduk. Daha sonra İtalyan ortaklarımızla ikinci fabrikamızı kurduk.

Bildiğimiz kadarıyla şirketiniz Türkiye'de vergi sıralamasında ilk 500 şirket arasına girdi. Bu konu ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Evet, doğrudur. Şirketimiz kurulduğu günden bugüne kadar her gün yenilenerek büyümektedir ve bizler de bu büyüme ile Türkiye'de ilk 500 firma arasına girmiş bulunmaktayız. Bir Hendekli olarak, bir Sakaryalı olarak çok gurur verici bir olay bu. Sıfırdan başlayıp, yoktan başlayıp buralara gelmek çok önemli ve bizler bu olaydan ötürü çok gurur duyuyoruz. Tabii ki kolay bir iş, kolay bir olay değil. Sakarya'daki basın ve medya kuruluşlarına sizin aracılığımızla bir serzenişte bulunmak istiyorum. Gazetelerde gördüğümüz gibi en ufak bir olay bile haber yapılırken bizim bu başarımız hiçbir basın kuruluşunda yer almadı, kapımızı çalan olmadı. Daha önce de söyledim. Vergimizi Hendek'e, Sakarya'ya veriyoruz ve bundan da gurur duyuyoruz ama bizleri teşvik amaçlı ziyaret edip sohbette bulunabilirlerdi. Bilgi alabilirlerdi. Bu serzenişimi de sizler aracılığıyla duyurmak istiyorum.

Adem Bey, Türkiye'de vergi sıralamasında ilk 500 firma içerisinde nasıl girdiniz?

Kısaca özetlemek gerekirse çok çalıştık, çok emek verdik; dürüstlükten, istikrardan vazgeçmedik. Babamızın öğütlerini dinledik, büyük firmalarla çalışmanın yararlarını gördük,

findık fiyatlarının iyi olması da etken oldu. Bütün bu çalışmalar bir araya gelince başarı da kendiliğinden geldi.

Firmanızın geleneksel üretimden modern üretime geçiş süreci hakkında bilgi alabilir miyiz? Ne tür yenilikler ve çalışmalar yaptınız?

İlk fabrikamızda değirmen taşları var, ikinci fabrikamızda çelik taşlar var. Teknolojik olarak daha gelişmiş bir fabrika. Eski sistemde bant sistemi vardır. Burada kırılan findıklar kişiler tarafından tek tek elle ayıklanır, bantlarda bu çalışma yapılır. Eski fabrikamızda sezonda 100 ile 120 kişi çalışır ama yeni kurulan fabrikamızda 15 kişiyle bu işlemler yapılabilmektedir. Bu da teknolojinin artılarından birisi bizim için. Eski fabrikalar daha çok değirmen tarzı fabrikalar ama bu fabrika sanayi türü bir fabrika. Bu fabrikamızın yüzde 30 hissesi İtalyan ortaklarımızın, şu anda Nutella firmasının en büyük tedarikçisi konumundayız.

Adem Bey, geleneksel findık üretiminin yeni babadan kalma teknolojiyenin şimdiki teknolojiye ulaştınız. Bu teknolojik geçişte neler yaşadınız, ne gibi sıkıntılarla karşılaştınız?

İlk önce şunu belirtmek istiyorum: İtalyan ortağımız, söylediğim gibi, bizim ufkumuzu açtı. Kendileri Türkiye'de güvenilir bir firma ararken bizi buldular ve bize "Burada İtalyan sistemi ile çalışan bir fabrika kurulabilir miyiz?" dediler. Biz de "Olur tabii ki." dedik ve şu anda Türkiye'de İtalyan sistemi ile çalışan tek fabrika biziz.

Adem Bey, fabrika olarak bölgedeki ve Türkiye'deki potansiyeliniz nedir?

Türkiye'deki üretim 600 bin ton, bizim bu üretimdeki payımız 20 bin ton ve bu çok ciddi bir rakam.

Firmanızın ileriye dönük hedefleri nelerdir?

Findık sektörü çok zor bir sektör, adrenalin çok yüksek bir sektördür. Sezonda günde 3-4 defa fiyat değişebiliyor. Yeni bir fabrika kurma konusunda değil ama uzun vadede

bir ürün geliştirmek, projelerimiz arasında yer alıyor. AR-GE bölümü oluşturup yapacağımız araştırmalar neticesinde hangi üründe proje üreteceğimize karar vereceğiz. Bu konuda üniversitemizden veya mahallemizdeki komşu Ayşe Teyze'den bilgiler alıp ona göre çalışmalar yapacağız. Mesela İsrail'de bir kişi annesinin yapmış olduğu kurabiyeyi ambalajlayarak dünya çapında bir marka oluşturmuş. Bizim de böyle bir hedefimiz, benzer projelerimiz var ama tabii çok uzun vadeli bir proje bu. Bizim projemiz kendi sektörümüzde olacak. "Findık" derken "çikolatalı findık" veya "findık kavurma" veya bu tür şeyler değil. Farklı ve tek bir üründe odaklanacağız yani olmayan bir şeyi yapmayı istiyoruz, misal olarak pırasanın içine findık koyacağız. Tabii böyle değil ama daha orijinal bir şey yapmak istiyoruz. Bizim sektörümüzde belirli bir noktaya geldikten sonra büyümemiz imkansız, bu yüzden farklı bir şeyler yapıp farklı olmak istiyoruz ve en kısa zamanda AR-GE bölümümüzü oluşturacağız.

İhracatta ve iç pazardaki durumunuz ne? Hangi ülkelere ihracat gerçekleştireyorsunuz?

Bu işin pazarı Avrupa ama herkesin yanlış bildiği bir şey var. O da findık borsası Avrupa'da olduğu... Tabii ki bu böyle değil. Almanya'da Varanvay diye bir mahkeme var bu bir borsa değil. Bildiğimiz anlamda bir mahkeme... Uluslararası findıkla ilgili anlaşmazlıklarda bu mahkemeye başvuruluyor. Burada fiyatı belirleyen bir güç ve otorite yok, borsa da yok. Bu bir arz talep meselesi. Gazetelerde "Findığa sahip çıkalım. Findık neden düşüyor?" gibi haberleri okuyorsunuz. Findık iki sene öncesine kadar 5 lira idi, 6 olunca seviniyorduk. Şimdi ise 10 liranın üzerinde hatta biraz aşırıya kaçarak 16 ila 20 lira arasında da işlem gördü. Üretim maliyetlerini düşünecek olursak 10 lira ve üzeri çok iyi rakamlar ancak üreticinin beklentisi her zaman yüksektir. Diğer konuya gelince çok küçük miktarda ihracatımız var, ihracat karlı bir iş gibi görünmekle birlikte aslında öyle değildir. Yani bizim sektörümüzde değildir.

Zaten İtalyan ortağımız ile çalıştığımız için bir nevi ihracat yapmış sayılıyor. Türk findığı genelde Avrupa'ya ihraç ediliyor. Findıkta ihracat hakikaten çok zor, kalitesi biraz düşük olduğunda gönderdiğiniz ürünler geri geliyor yani ihracatın bizim sektörümüzde önemli bir esprisi yok. Bizim yaptığımız daha çok "değirmencilik" şeklinde; kabuklu findığı alıyoruz, kırıyoruz, elekten geçirip iç yapıyoruz. "Un değirmeni" nasıl ise burası da "findık değirmeni"... Adem Bey sektörle ilgili sizce en önemli sorunlar nelerdir?

Evet, sorunlara girelim. Ben, "Ulusal Findık Konseyi"nin yönetim kurulu üyesiyim. Ayda bir toplantılar yaparız, bu konseyde çok büyük ihracatlar yapan arkadaşlarımız var. Konseyde sektörün en önemli kişileri yer alıyor. Konseyin merkezi Ordu'da ancak toplantılarımız Trabzon'da, Sakarya'da, Ordu'da, İstanbul'da olabiliyor; değişik yerlerde toplantılar yapıyoruz. O yüzden findığın sorunlarına birebir vakıf konumdayız ve bu sorunlarla ilgili ciddi çalışmalar da yapmaktayız. Findığın sorunu benim düşünceme göre sadece fiyatı değil, burada ziraat odalarına çok fazla iş düşüyor. Ziraat odalarına da sitem edeceğim. Yaptıkları açıklamalarda "Türk findığı düştü, çiftçi zor durumda" gibi popülist yaklaşımlarda bulunuyorlar, şu anda findığın fiyatı kötü bir fiyat değil. Ben aynı zamanda bir findık çiftçisiyim. O yüzden maliyetleri çok yakından biliyorum. "Çözüm ne?" dersiniz ülkemizde findık işletmeciliğine dönülmesi gerekiyor. Ben zaman zaman üreticilere yönelik eğitimler vermekteyiz, sorunların başında mevcut findık bahçelerinin yeterli derecede değerlendirilememesi geliyor. Örnek vereyim: Baba ölmüş, bir bahçe var. Oradan 10 ton findık alınıyor ama beş çocuk var. Doğal olarak ürün beşe bölünüyor, her bir kardeşe 2 ton findık kalıyor. Bu da bir aileye doğal olarak yetmiyor ve kişi ayrı bir işte çalışmaya başlıyor. Tabii ki işin başında durmadığı için telefonla findık toplatıyor. Bu da doğal olarak üretimi etkiliyor.

Miras hukuku, miras bölünmesi de en büyük sorunlardan birisi. En kısa zamanda çiftçiyi yeniden tanımlamak gerekiyor. Kime çiftçi denir, çiftçi kimdir? Bunların ele alınması en önemli önceliklerden biridir. Bu konuda devletimiz yaptırımlar uygulamalı. Zaman zaman kanun ve kanun hükmünde kararname çıkarılmasına rağmen yaptırımlar, bu konu da yetersiz kalmaktadır. Bu sorun sade fındıkta değil diğer konularda da önemli. Bir aile tamamıyla çiftçilik yaparak geçimini sağlayacak yani "çiftçi" tanımı bu olmalı. Desteklenmesi gereken çiftçi, bu tanıma uyan çiftçi olmalı. 1 ton fındığı desteklesen ne olur, desteklemesen ne olur? Bu yüzden devletimize çok büyük bir iş düşüyor. 1 ton fındık üreten kişi için fındık 10 lira olmuş, 20 lira olmuş önemli değil ama bu işi tam anlamıyla yapan çiftçiler için çok önemli. Türkiye'deki gerçek "fındık çiftçisi" sayısı belirlenmeli ve ona göre düzenlemeler yapılmalı. Fındık üreticisi bahçesinde ağacıyla, dalıyla, dalına konan kuşuyla konuşacak; ona bakımını yapacak ve sevgisini verecek. İki tarafta birbirine sevgiyle bakarsa olay daha farklı noktalara gelir. Çiftçimize de bu konuda çok iş düşüyor. Gerek bizler gerek ziraat odaları ve gönüllü ziraat mühendisleri fındık konusunda eğitimler veriyorlar, çiftçilerimiz bunlardan azami şekilde yararlanmalıdır. Dediğim gibi fiyat önemli ama o ikinci planda. Önemli olan gerçek fındık çiftçisinin ön plana çıkarılıp desteklenmesi. Tabii bu destek dönüm bazında değil ürün bazında olmalı yani üretim teşvik edilmeli. Dönüm bazında yapılan desteklemeler çiftçimizi tembelleğe teşvik etmekte. Hukukî engeller nasıl çözülür onu bilemem. Biz bu arada tarım arazileri bölünmesin istiyoruz ama ilimizde tarım arazilerine maalesef evler yapıyoruz, fabrikalar kuruyoruz. Bu da ayrı bir dert. Çiftçi birlikleri ihracatçıları fındığın fiyatını düşürüyorlar diye hep suçlarlar ama bu yanlış bir kanı. Bir havuz düşünün; bu havuzda üretici, ihracatçı, tüketici hepsi bir arada. Birisi olmazsa öteki de olmaz. Türkiye'de üretilen 600 bin ton fındığın 500 bin tonu ihraç ediliyor. Kalan 100 bin ton iç piyasada tüketiliyor. Avrupa'nın Türk fındığına ihtiyacı var. Bunu kendileri her daim dile getiriyorlar, özellikle çikolata üreticileri Türkiye'de eğitim çalışmaları yapıyorlar. Amaç, daha kaliteli ve daha çok ürün almak. Gönül ister ki yerli firmalarımız bu ürünleri üretsin ve fındığımız kendi firmalarımız tarafından değerlendirilsin ama biz ticarete cumhuriyet dönemi ile başladık. Avrupa gibi kalıplaşmış bir sistemimiz yok. Biz ya köylüyüz, üretici konumundayız ya da askeriz. Ticarete geç başladık maalesef. 1980 yılına kadar kapalı ekonomimiz vardı. O tarihten sonra serbest ekonomiye geçtik, sonrasında bankacılık sektörü gelişti. Ticarete de çok köklü firmalarımız yok. Avrupa bizden çok ileride. Kristof Kolomb'un Amerika'yı keşfinden hatta daha öncesinden bugüne ticaret yapmaktalar. Ayrıca AR-GE'leri var, ayırdıkları bütçeler çok yüksek ve bu yüzden de başarılı oluyorlar.

Adem Bey, bu işin içinden gelen biri olarak gençlere tavsiyeleriniz neler?

Bizim babadan alma öğütlerimiz var. Eskiden fabrikamız yoktu ama tarlamız vardı. Babamız, dedemiz bize "Tarlaya sabah güneş doğmadan gideceksin, güneş battıktan sonra eve geleceksin." derdi. Yani çok çalışmak, çok çalışmak, çok çalışmak... Ayrıca sabır, güven, istikrar ve dürüstlük... Bunlar olduğu sürece başarı kendiliğinden gelir. Bu her sektör, her iş için geçerlidir. Kısa vadede kaybediyormuş gibi görünsen de uzun vadede başarıyı yakalarsın. İstikrarlı çalışacaksın, güven vereceksin, verdiğin sözü tutacaksın. Zarar da görersen verdiğin söz çok önemli.

Adem Bey, uzun yıllardır bu sektöresiniz. Tabii ki birçok amnınız vardır. Aklınıza gelen bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

Tabii ki var, çok var ama ilk aklıma geleni anlatayım. Saat gece iki civarı, fındık sezonu ve yorgunluk hat safhada. Fındığım randımanının zayıf olduğu dönemler, içeride oturuyorum. Kantara bir kamyon geldi. Aracın fındıkla birlikte ağırlığı bana fazla göründü.

Yorgun olduğum için arkadaşlara "Depoya bir bakın, bu işte bir gariplik var." dedim. Arkadaşlar baktılar, bir şey yok dediler. İçimde bir şüphe var. Kalktım, arabanın yanına gittim. Çuvala bakıyorum, hiçbir şey görünmüyor. "İki çuvalı kamyondan indirip yere boşaltın." dedim. Fındığı elimle çektim, içinden deniz kumu çıktı. Bir çuval fındık o sene 65-70 kilo civarında geliyor. Her çuvalda 8 kilo deniz kumu çıktı. Bütün arabadaki çuvalarda aynıydı. Bu unutamadığım, çok önemli bir anımdır. Sektörde maalesef bunlar da var. Zaman zaman bu tür olaylar yaşanmakta. Her işte olduğu gibi bu işte de uyanık olmak lazım. Biz o gece yine de fındığı geri göndermedik. Her çuvaldan 8 kilo deniz kumunu düşerek fındığı aldık. Bu işler de mazeret de sorulmaz.

Son olarak şunu sormak istiyorum. Sakarya Ticaret Borsası hakkında ne düşünüyorsunuz?

Sakarya Ticaret Borsası aslında benim çocuğum gibi. Ben öyle görüyorum. 1999 yılından borsada yöneticilik yapmaktayım. Meclis üyeliğimin yanı sıra yönetim kurulu üyeliği de yaptım. Başkan vekilliği görevinde bulundum. Son dönemde de meclis üyeliği görevini yürütmekteyim. Bildiğiniz gibi yakın bir zamanda da seçimler olacak, yine yönetici olarak devam etme niyetindeyim.

Borsamız şu anda Türkiye'deki sayılı borsalar arasında yer almakta. Laboratuvarı olsun, AR-GE çalışmaları olsun, hayvan pazarı olsun... Bunlar hep ilk. Borsamız ilklere imza atan bir borsa. Tabii bunlarda benim de emeğim çok fazla, bunu da belirtmek isterim. Özellikle laboratuvarımız ve hayvan pazarımız bizim bir aynamız konumunda. Birçok borsanın yapamadığı işleri başardık. Bildiğiniz gibi dünya gelişiyor, ticaret gelişiyor, çok şey değişiyor. Dolayısıyla bizim de tescil hizmetimizin yanı sıra kendimizi geliştirmemiz ve yenilememiz gerekiyor. Şu anda borsamız Türkiye'de ilk 5 borsa arasında yer almakta. Bütçe anlamında değil çalışma anlamında tabii. Zaman zaman yurt dışı gezileri yapıyoruz, oradaki borsaları inceliyoruz, çalışmalarını yerinde görüyoruz; bu da bizim ufkumuzu genişletiyor. Zaman zaman bu konuda eleştirilere de maruz kalıyoruz. Kimine göre boş gibi görünen bu geziler aslında çok önemli. Japonya, vatandaşlarına para verip dünyayı gezip görmelerini sağlıyor. Bilgi dağarcığı çok gelişiyor, biz de bu yolda gidiyoruz. Sakarya Ticaret Borsasının geleceğinin daha da iyi olacağı görüşündeyim ve yöneticilerimiz bu işin farkındalar, ellerinden geleni yapıyorlar.

Adem Bey, daha önce yaptığımız röportajlar nedeniyle borsadan bir beklenti var: Depolama. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

İlk önce bu sektördeki bir araya gelecekle ve ne yapmak istediklerine karar verilecekler. Çiftçisinden son noktadaki kişilere kadar bir araya gelip bu konuda ellerinden geleni yapmaları gerekiyor. Daha sonrasında borsa da üzerine düşeni her zaman yapar.

Adem Bey, sohbet için çok teşekkür ediyoruz. Sizlere çalışmalarınızda başarılar diliyoruz. İlk 500'de değil, inşallah daha ön sıralarda yer almanızı temenni ediyoruz.

Ben de sizlere teşekkür ediyorum. Borsamız yöneticilerine ve dergi çalışanlarına teşekkür ediyorum. Sağ olun.

STB, 32. SÖĞÜTLÜ FESTİVALİ'NDE

Söğütlü Belediyesi tarafından geleneksel olarak düzenlenen "Söğütlü Tarım Hayvancılık Süt Festivali"ne Sakarya Ticaret Borsası, stant açarak eşlik etti.

32. Söğütlü Festivali'nde yer alan Sakarya Ticaret Borsası standını Eski Söğütlü Belediye Başkanı Ertuğrul Özcan, Sakarya Çalışma ve İŞKUR İl Müdürü Tekin Kaya, Sakarya Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler ve Muhtarlık İşleri Dairesi Başkanlığı şube müdürleri ziyaret ederek hayırlı olsun dileklerinde bulundular.

Belediye önünde Atatürk büstüne çelenk koyulmasının ardından protokol, mehter takımı eşliğinde vatandaşlarla festival alanına kadar yürüdü. Etkinlikte konuşan Ayhan Sefer Üstün, bölgenin tarım ve hayvancılık açısından önemli bir yer olduğunu belirtti ve "Hayvancılık zor iştir. Bu işe yıllarını veren, evlerinin geçimini sağlayarak ülkenin ekonomisine katkıda bulunan tüm ailelere teşekkür ediyorum." dedi.

Sakarya Ticaret Borsası Meclis Başkanı Recep Pulat, "İlimizde tarım ve hayvancılık faaliyetleri konusunda öncü bir kurum olan borsamızın vatandaşlarımız tarafından daha iyi bilinmesi amacıyla festivale kitapçıklarımız ve broşürlerimizle birlikte katıldık. Amacımız hem bu tarz festivallere destek vermek hem de borsamız adına güzel bir kamuoyu algısı yaratmak." dedi. Pulat, tarım ve sanayiye borsa olarak her türlü desteklerinin devam edeceğini belirterek festivalin hayırlı olmasını diledi.

Etkinlikte, "en iyi inek, düve, dana ve buzağı" yarışmalarında dereceye girenlere çeşitli ödüller verildi. 4 gün süren festival, yaklaşık 400 pehlivanın er meydanına çıktığı yağlı güreş müsabakalarıyla sona erdi.

"2016 YILI AKREDİTASYON GELİŞTİRME ZİYARETİ" GERÇEKLEŞTİ

Sakarya Ticaret Borsası akreditasyon izleme ziyareti 06.09.2016 tarihinde, yönetim kurulu üyeleri ve akreditasyon izleme kurulu üyelerinin katılım sağladığı açılış toplantısı ile başladı. Toplantıya, Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Nihat Özdemir, Yönetim Kurulu Sayman Üye Mustafa Genç, Yönetim Kurulu Üyesi Levent Ali Kopal ve Nihat Yılmaz, Genel Sekreter Yasemin Arıkan ve birim amirleri katılım sağladı.

Akreditasyon izleme ziyaretini gerçekleştiren Denetmen Kerim Dişbudak, açılış toplantısının ardından yönetim kurulu üyeleri ve personel eşliğinde süpürge ihalesine salonu, STB laboratuvarına ve hayvan pazarına giderek yerinde incelemelerde bulundu. İzleme ziyareti gün boyu akreditasyon maddeleri üzerinden devam etti.

Denetmen Kerim Dişbudak, Sakarya Ticaret Borsasının yönetiminde görev alan herkesin sistemi sahiplenmesini takdirle izlediğini söyleyerek "akreditasyon ekibi"ni başarılı çalışmalarından dolayı tebrik ettiğini dile getirdi.

SÜPÜRGEÇİLİĞİN GELİŞMESİ İÇİN YENİ UMUT IŞIĞI

“Süpürge İmalatı ve Toptan Ticareti Meslek Komitesi” üyeleri; Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tarla Bitkileri Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Serap Kızıl Aydemir, Araştırma Görevlisi Nurgül Ergin, üreticiler ile birlikte Orhan Duran ve Yaşar Duran’ın süpürge bahçesinde inceleme ziyareti gerçekleştirdi.

İnceleme ziyaretinde Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tarla Bitkileri Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Serap Kızıl Aydemir ile Araştırma Görevlisi Nurgül Ergin, çok eski zamanlardan yakın yıllara kadar süpürgeçiliğin Türkiye genelinde görülen en yaygın el zanaatlarından biri olduğunu ancak diğer el zanaatları gibi süpürgeçiliğin de modern hayatın getirdiği yeniliklere ayak uyduramayarak günlük hayatımızdan hızla çekilmek zorunda kaldığını belirttiler.

Ülke genelinde olduğu gibi Sakarya’da da süpürgeçiliğin aile içinde herkesin katkısını gerektiren bir uğraş olması, köy içinde neredeyse tüm yıla yayılan ekonomik bir faaliyet olması, özellikle bayanların iş gücüne katılımı açısından önemli bir gelir kaynağı olması gibi olumlu etkenlere rağmen hem köyden kente göçün artması hem de teknolojik gelişmelerden dolayı süpürgeçilik; ne yazık ki yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır.

Oysaki organik ürünlerin tercih edildiği günümüzde, el yapımı süpürge kullanımının yaygınlaşması beklenmektedir.

Yok olma durumuna gelen bu geleneksel el zanaatının devam ettirilmesi için en kısa zamanda devlet tarafından desteklenmesine ve korunmasına yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu konuda ilk adım Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tarla Bitkileri Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Serap Kızıl Aydemir, Araştırma Görevlisi Nurgül Ergin ve Sakarya Ticaret Borsası tarafından atılmıştır. Bu konuda ortak proje yapma düşüncesi ile Sakarya’daki süpürge otu üretim alanlarında gözlemler yapmışlardır.

Yapılan gözlemler sonucunda üreticilerin daha fazla gelir elde edebilmeleri konusunda bir proje düşündüklerini belirten Yrd. Doç. Dr. Serap Kızıl Aydemir ve Araştırma Görevlisi Nurgül Ergin, “Üreticiler

süpürge yapımında bitkinin sadece panikullarını (saçaklarını) kullanmakta diğer bitki kısımlarını çürümeye bırakmaktadır. Oysa bitkinin tohumları yem sektörü, tohumculuk sektörü veya ilaç ve kozmetik sanayisinde değerlendirilebilir. Bu nedenle hem saçak (panikula) hem de tohum verimi yüksek çeşitler geliştirilip bölge halkına kazandırılırsa hem üreticilerin gelirleri artırılmış hem de çeşitli sektörler için ham madde temin edilmiş olur.” ifadesini kullandılar.

Eğer proje hayata geçirilerek yeni çeşitler elde edilirse süpürge darısı üreticilerinin hem çiçek salkımlarından (süpürge yapılan kısmı), hem de tanelerinden gelir elde etmesi sağlanmış olacaktır. Bunun yanında süpürge otu üreticilerinin, süpürge otunu Romanya ve Bulgaristan’dan ithal etmesi engellenerek ülke ekonomisine katkı sağlanacaktır. Böylece yok olmaya yüz tutmuş süpürgeçilik zanaatı yeniden gündeme gelecektir.

SAKARYA TİCARET BORSASI PROJE EKİBİ “URGE PROJELERİ EĞİTİMİ” ALDI.

T.C. Ekonomi Bakanlığı tarafından yayınlanan “Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ” (UR-GE) kapsamında üyelerinin sektörel olarak yurtdışına açılmaları amacıyla projeler yürütmeyi hedefleyen Sakarya Ticaret Borsası, Proje ekibine “URGE Projeleri” eğitimi aldı.

City University Of Bremen Öğretim Üyesi Dr. Asım Çalış tarafından STB Proje ekibine verilen eğitimde; Proje Hazırlığı, Proje kapsamındaki firmaların seçimi, İhtiyaç Analizi, Eğitimlerin Programlanması, Eğitimlerin Gerçekleştirilmesi, Ticari Eşleştirme Hizmetleri konu başlıkları üzerinde duruldu.

SAKARYA TİCARET BORSASI'NDA “İKİNCİ MESLEK KOMİTELERİ MÜŞTEREK TOPLANTISI” YAPILDI.

Sakarya Ticaret 2016 yılı Meslek Komiteleri Müşterek Toplantısının ikincisi, Sakarya Ticaret Borsası meclis salonunda yapıldı. Meslek komiteleri, meclis ve yönetim kurulu üyelerinin katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda, Sakarya Ticaret Borsasının “2016 yılı iş planı performans değerlendirmesi” yapılarak 7 meslek komitesinin sektörlerine ilişkin sorun ve çözüm önerileri dile getirildi.

Toplantının açılış konuşmasını yapan Meclis Başkanı Recep Pulat, meslek komitelerinin borsa ile üyeler arasında köprü vazifesi gördüğünü belirterek “Ortak akılla sorunları çözmek ve sıkıntıları aşmak için toplantıya katılan herkese teşekkür ediyorum.” dedi.

Toplantıda, “Sakarya Ticaret Borsası 2016 Yılı İş Planı Hedefleri” sunumu yapılarak faaliyetler hakkında bilgiler verildi. Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete, 2016 yılı iş planının önemli hedefleri arasında bulunan borsanın çağdaş yönetim anlayışı ile yönetilmesini sağlayacak kurumsal yönetim ilkelerinin ve yol haritasının TOBB camiası içinde Türkiye’de ilk defa Sakarya Ticaret Borsası tarafından belirlendiğini belirtti. “Camiamız içinde ilk olmanın gururunu yaşıyoruz.” dedi.

Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete; üyelerimizin işlerini kolaylaştırmak amacıyla borsa internet sitesinin, üyelerin her türlü hizmetlerine ilişkin sorgulamaların yapılabilmesi için interaktif bir bilgi portalı haline getirildiğini ve önemli bir hedefe böylece varıldığını belirtti. “Üyelerimiz, borsamızdan aldıkları kullanıcı şifreleri ile bundan böyle istedikleri takdirde borsaya gelmeden airdat borç ödemelerini, borç

sorgulamalarını, bilgi güncellemelerini internet sitesi üzerinden yapabileceklerdir.” dedi. Cevdet Mete bir sonraki aşamanın üyelere verilen hizmetlerin online olarak sunulabileceği bir sistemi hayata geçirmek olduğunu belirtti ve bu konuda yazılım şirketleri ile görüşmelerin devam ettiğini söyledi.

“Sakarya Ticaret Borsası 2016 Yılı İkinci Müşterek Meslek Komitesi Toplantısı”nda sektörlerle yönelik olarak sorunlar ve çözüm önerileri görüldü. Süt sektöründe; süte uzun zamandır zam yapılmaması ve diğer bölgelerde oluşan süt fazlalığından dolayı ilimizin bu durumdan etkilendiği belirtilerek devletin üretim planlaması yapması, kalite ve verimlilik odaklı politikalar geliştirmesi gerektiği ifade edildi. Ayrıca fındıkta yaşanan külleme hastalığı ile mücadele noktasında devlet tarafından bir an önce önlemlerin alınması, süpürge otunun devlet destekleme kapsamına alınması gibi konuların yanı sıra yoğun geçen kurban bayramı döneminden sonra hayvan borsasının ve hayvancılığın genel değerlendirilmesi yapıldı.

Toplantı meslek komitesi üyelerinin görüş ve önerilerini dile getirmesinin ardından sona erdi.

SAKARYA TİCARET BORSASI PERSONELİ “ETKİLİ SUNUM TEKNİKLERİ” EĞİTİMİ ALDI

Sakarya Ticaret Borsası kurum personeline, İzgören Akademi eğitmenlerinden Yasemin Kaya tarafından “Etkili Sunum Teknikleri Eğitimi” verildi. Eğitimde STB personelinin etkili sunum yeteneklerini arttırmaya yönelik önemli bilgiler verilirken, sunum yaparken yaşanabilecek iletişim sıkıntılarının çözümü konusunda uygulamalar anlatıldı.

Eğitim çalışmaları hakkında bilgi veren Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete, çeşitli eğitim programları ile borsa çalışanlarının sürekli gelişiminin desteklendiğini ifade etti. Kurumun hizmet noktasında olması nedeniyle personelin borsa üyeleri ile olan iletişiminin önemine dikkat çeken Mete; “İnsan hayatı, bir toplumun içinde mevcuttur. Bu toplumda her an insanlarla iletişim içindeyiz. Konuşurken, yazarken, bakarken, velhasıl her zaman bir iletişimle, bir sunumla karşı karşıyayız. Üyelerimize kaliteli hizmet sunabilmek için personel gelişimine oldukça önem veriyoruz. dedi.

BAŞKANIMIZ, 9. SANAYİ VE TİCARET ŞURASI'NDA SAKARYA'NIN SORUNLARINI HÜKÜMETE SUNDU

STB Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete, “TOBB 9. Sanayi ve Ticaret Şurası”na katıldı. Sakarya ilimizin öne çıkan sorunlarını Sakarya adına STB Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete, Başbakanımıza aktardı.

9. Türkiye Ticaret ve Sanayi Şurası, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu'nun ev sahipliğinde ve Başbakan Binali Yıldırım'ın başkanlığında, Başbakan Yardımcısı Nurettin Canikli, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi, Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfekçi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik ile 365 oda/borsanın yönetim kurulu başkanları ve meclis başkanlarının katılımıyla TOBB konferans salonunda gerçekleştirildi.

Sakarya Ticaret Borsası Meclis Başkanı Recep Pulat ve Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete'nin de katılım sağladığı şurada, 81 ilden 365 oda/borsa başkanı özel sektörün sorunlarını ve bu sorunlar için çözüm önerilerini Başbakan Yıldırım ve bakanlara iletti.

Sakarya ilimizin öne çıkan sorunlarını Sakarya adına Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete aktardı. Mete Şurada yaptığı konuşmada “Sakarya'mızın öne çıkan ilk sorunu Karasu limanı ve demir yolu entegrasyonu'dur. Bu sorunun aşılması ve limanın daha verimli hale gelmesi için açılışa hazırlanan Karasu limanına entegre olan Adapazarı-Karasu demir yolu hattı inşaatının hızlandırılması gerekmektedir. Demir yolu ağının yük taşımacılığı için uygun alt yapı oluşturması, bölgede bulunan sanayi şirketlerinin yatırımını daha da arttırmasını ya da yeni yatırımların gelmesini hızlandıracaktır diye düşünmekteyiz. Sakarya'mızın diğer sorunu Sakarya ili ve ilçelerinin parçalanmış arazileridir. Bu arazilerin toplulaştırılması ve işletme ölçeğinin büyütülmesi gerekmektedir.

Bu sorunun çözümü için kurulacak 'tarımsal arazi ofisleri' ile parçalı arazilerin toplanarak profesyonel işletmelere kiraya verilmesi gündeme alınmalıdır. Çünkü işletme ölçeği büyüdükçe maliyetler azalmakta; işletme mantığı ile de hedeflenen gelirin elde edilmesi için işletmeler, tarımdaki yenilikleri takip ederek rekabet güçlerini de arttırmaktadırlar.

2015 yılında Sakarya ili ve Akyazı ilçemizin de içinde bulunduğu, ihalesi yapılan ancak daha sonra iptal edilen arazi toplulaştırma projesinin bir an önce hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu sayede tarımsal alt yapısı güçlü Sakarya ovası sadece bölgesinin değil ülkenin gıda güvenliği sigortası olacak ve 2023'teki 50 milyar dolarlık tarımsal ihracat hedefine büyük katkı yapacaktır.” dedi.

Mete, “Sakarya'mızın sizlere ileteceğim son sorunu OSB'lerin kuruluş süreci ve yönetim şekli ile ilgilidir. Organize Sanayi Bölgeleri dışında sanayi kuruluşu kurulmasına izin verilmemelidir. OSB yönetimlerinin de borsalarının da olması tarım arazilerinin korunması ve ihtisas organize sanayi bölgelerinin oluşturulmasında önemli rol oynayacaktır.

Akyazı ilçemizde ivme kazanan sanayinin daha disipline olması ve çarpık sanayileşmenin önüne geçilmesi, sanayi kuruluşlarının akarsuları kirlenmemesi, hava kirliliği yaratmaması ve müşterek arıtma tesisleri ile çevre kirliliğinin önlenmesi için Akyazı sınırları içerisine OSB kurulması önem arz etmektedir.” dedi.

Emrihan AYDIN

Kurumsal Gelişim Danışmanı

KURUMSALLAŞMA VE ÜLKE EKONOMİSİ

Makro ölçekte ekonominin daha iyi olması, yerli şirketlerin daha güçlü olmasıyla doğru orantılıdır. Daha karlı, daha verimli ve sermaye yapısı daha güçlü şirketlerin var olduğu bir ekonominin önünde; büyümemesi için hiçbir engel yoktur.

Mikro düzeyde bir şirketin karlılık oranı yüksek, verimli ve sermaye yapısının güçlü hale gelmesi için bir takım kurallar içerisinde hareket etmesi gerekmektedir. Şirkette ortaya çıkan başarı ve bu başarının sürdürülebilir hale gelmesi için "kurumsallaşma" olmazsa olmazdır.

Fakat kurumsallaşma hakkında doğruların ne kadarını biliyoruz? Gerçek anlamda kurumsallaşmaya hazır mıyız?

Aşlında deneyimlerim şunu gösteriyor ki tüm işverenler şirketlerinin kurumsallaşmasını istiyor. Ama mental anlamda ne kadar hazırlar orası tartışılır. Bir şeyi istemek farklı, bir şeyi yapmak farklıdır.

Kurumsallaşma Nedir?

İşletmenin tüm stratejik kararlarına ve faaliyetlerine yön veren vizyon, ana amacı ve üstlendiği ana görevini tanımlayan misyon, faaliyetlerini yürütürken uyacağını beyan ettiği kavramları içeren ilke ve değerler, faaliyetini yürütürken izlediği yol ve yöntemleri yansıtan politikalar ve hedeflerine ulaşmak için sürdüreceği uygulamalar açısından belirli bir niteliğe, canlılığa ve sürekliliğe sahip olmasıdır. Bir işletmenin faaliyetlerini belirli kişilerin varlığına bağlı olmadan sürdürebilmesini ve geliştirebilmesini sağlayan bir yönetim ve organizasyon yapısı oluşturması olarak tanımlanabilir.

Kurumsallaşma Ne Değildir?

- Kural koymak demek değildir.
- Profesyonelleşmek yani sadece profesyonel yöneticilerle çalışmak da değildir.
- Sadece biçimsellik ya da yazılı kuralların iş yerinde uygulanması olarak da anlaşılmalıdır.
- Patronların işi tamamen profesyonellere bırakması demek değildir. Aksine patronların işin başında olması, diğer çalışanlarla kolektif bir çalışma ruhu ve ortamı oluşturulması gerekir.
- Kurumsallaşmanın şirketin başarılı olmasıyla doğrudan ilgisi yoktur, sadece başarının sürekliliğini sağlar.
- Şirketi insanlardan bağımsız kılmaz çünkü sistemi çalıştıran insandır.

Kurumsallaşma Sürecinde İşverenlerin Önündeki Zorluklar

- Kurumsallaşmayı çok istemelerine rağmen yeterli bilgi ve motivasyona sahip olmamaları,
- Kurumsallaşmayı profesyonelce değil kendi çabaları ile yapmak istemeleri,
- Kurumsallaşmayı sadece kendi kafalarında yapmak isteyip şirket çalışanlarını sürecin dışında tutmaları,
- Kurumsallaşma konusunda yanlış örnekleri dikkate almaları,
- Aile şirketlerinde aile bireyleri arasında yeterince kurumsallaşma motivasyonu olmaması,
- Kurumsallaşmanın sadece evrak işlerinden ibaret olduğunu ve bu durumun aşırı prosedür gerektiği yanlış inancı.

Kurumsallaşma konusunda şirketlerin elde edeceği en büyük fayda karlılıklarının artması olacaktır. Fakat işverenler çok istemelerine rağmen motivasyon eksikliği nedeniyle bir türlü çalışmaya başlayamaz. Halbuki şirketlerin sürdürülebilirliği için kurumsallaşma şarttır. Bakın, İshac Adizes ne diyor? "Bir şirket, kurucusunun çizdiği çember içinde sıkışıp kalırsa kurucusu öldüğünde şirket de ölür!" "Bir şirketin sahibi olmak" demek, o şirketin sadece o kişi ya da aileye hizmet edeceği anlamı taşımaz. Her bir şirket bu ülkenin değeridir. Doğru yönetilmeli, ülke ekonomisine fayda sağlayacak şekilde yönetilmelidir. Bir iş adamının en büyük görevi budur.

Eğer işverenler bu mantık ile bakarlarsa o zaman dinamikleri güçlü bir ülke ekonomisi yaratmış oluruz.

Manolya Ezgi KONAKÇI

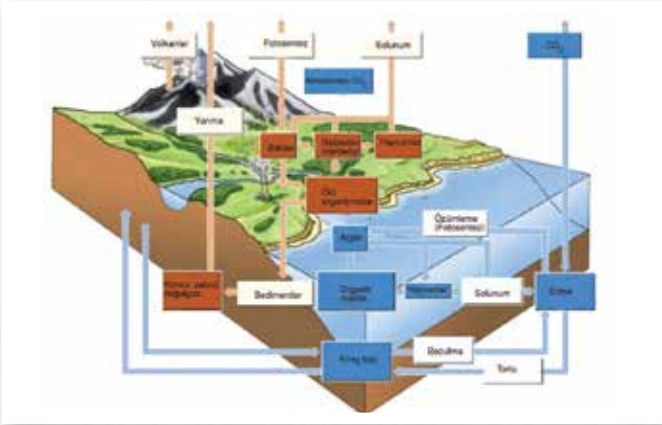
Sakarya Üniversitesi
Çevre Mühendisliği Bölümü

Özgenur PAK

Sakarya Üniversitesi
Çevre Mühendisliği Bölümü

KARBON, TOPRAK - KÜRESEL ISINMA

Karbon, “toprak-atmosfer-canlılar” arasında milyonlarca yıldır dönen organik madde ve canlılığın temeli olan bir gazdır. Küresel ölçekte, karasal ekosistemlerde toplam olarak yaklaşık 3170 gigaton karbon bulunmaktadır. Bu miktarın yaklaşık %80’i (2500 gigaton) toprakta bulunur. Toprak karbonu organik (1550 gigaton) veya inorganik (950 gigaton) formdadır. Canlı bitki ve hayvan dokularında 560 gigaton, atmosferde ise yaklaşık 800 gigaton karbon bulunur. Görüldüğü gibi karbonun temel depo yeri, topraktır.

Canlıların yapısını oluşturan organik bileşikler istisnasız olarak karbon atomu bulundurulur. Organik madde eninde sonunda toprağa gelir ve içindeki karbon orada uzun süreli birikir. Toprak organik maddesi, oldukça karmaşık bir yapıya sahiptir. Taze bitki kalıntılarından yüksek seviyede çözülmüş bir madde olan humusa kadar sıralanmış maddelerin heterojen karışımıdır. Toprak organik karbonu, hayvan ve bitki kaynaklı maddeler ve onların çürütmesiyle oluşan ikincil madde bileşenlerinin biri olarak toprakta depolanan karbon miktarıdır. Organik karbon temel olarak hayvan ve bitki kalıntısı, ölü ve yaşayan mikroorganizmalar, kök sızıntıları ve toprak yapısının çözülmesiyle toprağa girer. Bu nedenlerden dolayı toprak organik karbonu direkt olarak topraktaki organik maddenin seviyesiyle ilişkilidir ve bu yüzden toprak organik karbonu genellikle topraktaki organik maddenin ölçüsüdür. Toprak organik karbonu, toprak mikroorganizmaları için temel enerji kaynağıdır. Toprak organik maddesi yaklaşık %58 karbon içermektedir.

Bitkilerin büyümesi için gerekli besinleri açığa çıkaran toprak organik karbonu, verimliliğin temel unsurudur. Toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik sağlığını teşvik eder. Toprak karbonu katyon değişim kapasitesini artırarak toprağı verimli hale getirir. Toprağı oluşturan bileşenler kum, silt ve kili dengeli oranda bir araya getirerek agregat oluşumunu, tavlı toprak oluşumunu destekler. İki ekstrem killi toprak ve kumlu toprakların yapısal dengesini düzenleyerek ıslah eder, geliştirir. Toprak organik karbonu ayrıca besinlerin topraktan sızmasını engeller ve mineralleri bitkilerin almasına hazır hale getirir.

Atmosfer-canlı, doku-toprak arasında dengeli bir şekilde dönerken son derece gerekli ve önemli olan karbon, topraktan atmosfere geçtiğinde ise geleceğimizi tehdit etmektedir. Karbon döngü hızının bozulması küresel ısınma başta olmak üzere onun direkt ve dolaylı etkileri erozyon, çölleşme, sel oluşumu, toprak çoraklaşması, gıda güvenliğinin tehdit altına girmesi gibi pek çok farklı şekilde hayatımıza yansımaktadır.

Toprağın Karbon Depolaması

Toprak karbon bağlaması, atmosferden alınan karbondioksitin toprak karbon havuzunda depolanması işlemidir. Bu işlem temel olarak fotosentez yoluyla bitki dokularına alınan karbonun toprak organik karbonu formunda depolanması ile gerçekleşir. Ayrıca kurak ve yarı kurak iklimlerde toprak karbon bağlaması çoğunlukla toprakta bulunan karbondioksitin ikincil karbonatlar gibi inorganik formlara dönüştürülmesiyle de yapılabilir.

Topraklarda depolanan karbon miktarı; fotosentezle organik yapıya bağlanan karbonla, organizmalar tarafından organik maddenin parçalanması ve solunum sonucu atmosfere salınan karbon arasındaki dengeyi ifade etmektedir. Doğal ekosistemlerde depolanan organik karbon miktarı büyük ölçüde o bölgenin enlemine ve almış olduğu yağış miktarına bağlı olarak değişir. Ekvatordan güney kutbuna doğru gidildikçe organik karbon miktarı büyük ölçüde artmaktadır. Bunun yanında bölgenin yağış miktarının artmış olması da depolanan organik karbon miktarını arttırmaktadır. Örneğin Karadeniz Bölgesi’nde yağış miktarının fazla olması, yüksek bitkisel üretime neden olduğundan depolanan karbon miktarı diğer bölgelere göre daha fazladır.

Topraklar, yaklaşık 2500 gigaton karbonla karasal ekosistemin en büyük karbon deposunu oluşturmaktadır. Bu depo ile atmosfer arasındaki yıllık karbondioksit değişimi, fosil yakıtlar tarafından atmosfere salınan karbonun yaklaşık on katıdır. Yıl içerisinde atmosfere verilen karbonla, fotosentezle atmosferden uzaklaşan karbon arasında belli bir denge söz konusudur ve arazi kullanımındaki bu değişimler; dengeyi etkilemektedir. Tarıma açıldıktan sonra topraklar dünya genelinde başlangıçta sahip oldukları karbonun %50-70’ini kaybetmiş durumdadır. Bu durum aslında tarım topraklarının ne kadar karbon depolama kapasitesine sahip olduğunun bir göstergesidir. Bu nedenle şayet küresel ısınmanın önüne geçilecekse en pratik yol atmosferdeki karbonun tekrar toprak yapısına geçirilmesi ve orada muhafaza edilmesi ile olacaktır.

Toprak Verimliliği ve Karbon

Toprak organik karbonu, toprak verimliliğinin temelidir. Toprak yapısını iyileştirir, toprağın fiziksel ve biyolojik sağlığını düzeltir, zararlı maddelere karşı tamponlama görevi görür ve en önemlisi bileşimdeki bitki besin elementlerini bitkilere sunar. Bozulmamış, sağlıklı bir toprağın organik madde kapsamı %5 civarındadır. Bu oran, organik maddesi yüksek topraklarda %10’a kadar çıkabilir. Sürekli işlenen, yoğun kullanılan, kötü yönetilen fakir topraklarda ise %1’in bile altına iner. Organik karbon azlığının pek çok toprak probleminin kök nedeni olduğu bilinmekte ve ıslahının bu problemleri giderdiği ifade edilmektedir. Ülke genelinde gübrelemeden önceki yıllarda olduğu gibi etkili verim alınamıyorsa bir nedeni de yetersiz toprak organik maddesidir. Çünkü toprak faydalı su miktarı ve besin elementi

yararlılığı en fazla organik madde ile alakalıdır. Toprak organik karbonunun artışının bitkisel verimliliğe pozitif yansması uluslararası ve ulusal pek çok çalışmada gösterilmiştir. Bu nedenle sürdürülebilir sağlıklı toprak yönetimi için toprak organik karbonunun muhafaza edilmesine ve hatta artırılmasına yönelik her tür tedbirin alınmasına öncelik verilmesi gerekmektedir.

Toprak organik karbonu; toprağın erozyona direncini artırır, yerinde tutulmasını sağlar, yağışların toprak içine girişini ve toprakta tutulma oranını artırır. Toprağa verilen gübrelerin tutulmasını sağlar, topraktan uzaklaşmasının önüne geçer. Erozyonun önlenmesi, toprağın ve içindeki gübre maddeleri olan bitki besin elementlerinin yerinde tutulmasıyla akarsularla taşınan sediment miktarı azalacak; yüzeysel ve yeraltı tatlı su kaynaklarının da korunması sağlanacaktır.

Anız Yangınları

Anız, tarımsal üretim sonucunda biçilmiş olan ekinlerin toprakta kalan kök ve her türlü sap parçalarına verilen ortak isimdir. Yakılmaları yasak olmasına rağmen; tarlada iyi bir tohum yatağını hazırlamak, yabancı ot ve haşereleri yok etmek, hasat sonrası hemen yeni bir ekime geçilecek ise mibzerin istenilen şekilde ekim yapmasını sağlamak gibi çeşitli sebeplerden dolayı yakmaktadır. Anızları yakmak tarımsal uygulamaları kolaylaştırıyor gibi görülse de aslında yararları yanında zararları çok daha fazladır. Yakma ile ortaya çıkan zararların çoğunu telafi etmek mümkün değildir. Yangın anında oluşan çok yüksek sıcaklık sebebiyle topraktaki faydalı canlıların yanı sıra toprağın üst kısmında bulunan organik maddeler de yakılmaktadır. Bu durum bazı elementleri bitkilerin yararlanamayacağı formlara dönüştürmekte ve bu gibi tarlalarda yetiştirilen ürünlerde makro ve mikro besin maddesi noksanlığı ortaya çıkmaktadır. Uzun dönemde organik madde azalması ile toprağın yapısı bozulduğundan tohumların çimlenmesi ve toprak yüzeyine çıkışı, sağlıklı bir şekilde büyümesi de engellenmiş olacaktır.

Özellikle kurak bölge topraklarında anız yakılmasıyla tarım topraklarında organik madde miktarı hızla azalmakta, karbon/azot oranı olumsuz yönde etkilenmektedir. Toprak sağlığı için vazgeçilmez olan organik maddenin azalması ile öngörülen veya tahmin dahi edilemeyen pek çok problem başlamaktadır. Örneğin toprağın su tutma kapasitesi azalmakta ve ekilen tohum ve bitkilerin toprak yüzüne çıkmasında büyük azalma görülmektedir. Anız yangınları tarla yüzeyini bitki örtüsüz/çiplak bırakacağından toprak doğrudan rüzgar ve yağmur damllarına açık olacak, tarım topraklarının çok değerli olan en üst katmanının su ve rüzgar erozyonu sonucu taşınarak yok olmasına neden olacaktır. Daha fazla gübrelemeye ve sulamaya ihtiyaç duyulacak fakat etkinlikleri zayıf kalacaktır. Toprak kaynaklı hastalık ve zararlılarda artış gözlenecektir vb.

Diğer yandan anız yangını ile bir mevsim boyunca atmosferden alınıp bitki dokusuna bağlanan CO₂, toprakta depolanıp zararsız hale gelmesi beklenirken olabilecek en yüksek hızla tekrar atmosfere geri verilmektedir. Bilindiği üzere CO₂ sera etkisi oluşturan ve bu nedenle küresel ısınmadan birinci derecede sorumlu olan gazdır. Atmosfere geçişine küresel anlaşmalarla sınır getirilmesine rağmen önüne geçilememektedir. Yüz yıl önce atmosferdeki konsantrasyonu 280 ppm olan CO₂ günümüzde 380 ppm'i geçmiş durumdadır. Anız yangınları da atmosferde CO₂ birikimi ve küresel ısınmadan sorumlu bilinçsizce yapılan uygulamaların en önemlilerinin başında gelmektedir. Oysa bitkiler, atmosferdeki CO₂'i emip zararsız hale getiren yegane can-

lılardır. Hasat edilen bölümleri alındıktan sonra, geri kalan karbon deposu organik artıklar hiç faydalanılmadan hatta zararlı bir şekilde havaya verileceğine toprakta depolanmalarının sağlanması, üzerinde yaşadığımız gezegeni de korumuş olacaktır.

Tüm bu zararlı etkilerinden dolayı 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu ve 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu ile anız yakılması yasaklanmıştır, yasaklara uymayarak anız yakanlar hakkında 2872 sayılı Çevre Kanununun 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nun 383 ve 526. maddesi uyarınca cezai işlem yapılmaktadır.

Milyonlarca canlıya yaşamsal alan sağlayan toprağın her ne sebeple olursa olsun ateşle sterilize edilmesi etik açıdan doğru değildir. Topraktaki organik maddenin kaynağını oluşturan bitki artıklarının yakılmadan toprak işleme sistemleri ile yönetimi, sürdürülebilir toprak verimliliği ve topraklarda sürdürülebilir biyolojik ve fiziksel koşulların oluşturulması için esastır.

Karbon Tutucu Uygulamalar

Organik karbon toprak için yaşamsal öneme sahip olmasına rağmen dünya genelinde işlenen topraklar orijinal karbon stoklarının %50 ila %70'ini atmosfere CO₂ olarak kaybetmiştir. Karbon içermeyen toprak, topraklıktan çıkıp çorak yapıya döner. Maalesef Anadolu toprakları en fazla karbonunu kaybeden topraklar grubunda yer almaktadır. Sürekli toprak işleme

zaten var olan organik karbonu azaltmaktadır. Toprağa organik karbon olabilecek anızların yakılması ise bu kaynağın toprağa girmeden havaya geçmesine neden olarak hem toprağa hem de atmosfere zarar vermektedir. Oysa karbon toprağa dahil olsa hem toprak ıslah edilmiş olacak ve verimlilik sürdürülebilir hale gelecek hem de küresel boyutta problem olan sera etkisi yapan gazın zararının önüne geçilebilecektir.

Toprak bilimcileri, toprakların tekrar üretken duruma restorasyonu, küresel ısınma ve sel etkilerinin azaltılması için toprağın karbonca zenginleştirilmesini önermektedir. Uygun arazi yönetim sistemleriyle karbonun toprakta korunması ve muhafaza edilmesiyle yılda yaklaşık 1-3 gigaton karbon, toprak karbon havuzuna ilave edilebilmektedir.

Tarımsal ekosistemlerde karbon depolamasını arttırmak için sürekli derin toprak sürümü işleminin azaltılması, toprak yüzeyinin devamlı bitki örtüsü ile kaplı tutulması, hasat artığı fazla olan bitkilerin yetiştirilmesi, ekim nöbetine karbon depolama yeteneği yüksek olan bitkilerin alınması, tarıma uygun olmayan alanların mera ve orman alanı olarak kullanılması öne çıkan tekniklerdir. Hiçbir faydası olmayan, aksine toprak sağlığı ve hava kalitesi için potansiyel zararı olan anız yakma kültürünün kesinlikle terk edilmesi büyük önem taşımaktadır. Aksine, sürdürülebilir hayat ve bitkisel üretim için her türlü bitkisel ve hayvansal atık/artıkların toprak profiline karıştırılıp orada muhafazasının sağlanması gerekmektedir.

Hava kalitesi, su kalitesi ve toprak verimliliği için karbonun toprakta olması gerekir. Topraktaki karbon sel oluşunu engeller, kuraklığı hafifletir, bitki hastalık ve zararlılarını baskı altında tutar.

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/11/20061101-31.htm>

Han P. vd (2016) Changes in soil organic carbon in croplands subjected to fertilizer management: a global meta-analysis. *Nature. Scientific Reports*.

Evrendilek, F., Çelik, I., Kılıç, S. (2004) Changes in soil organic carbon and other physical soil properties along adjacent Mediterranean forest, grassland, and cropland ecosystems in Turkey. *Journal of Arid Environments*. 59, 743-752.

Onl, T. A. ve Schulte, L. A. (2012) Soil Carbon Storage. *Nature Education Knowledge* 3(10):35.

“Herkes bildiği işi en iyi şekilde yapmalı.”

Bekir UZTÜRK

Pak Mısır Yönetim Kurulu Başkanı

Değerli Okuyucularımız, Sakarya'nın önce gelen firmalarından Pak Mısır'ın “başarı hikâyesini” dinlemek üzere Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Bekir Uztürk ile birlikteyiz. Kendisinden firma ile ilgili bilgiler almak ve bu başarıya ulaşırken geçtikleri yolu öğrenmek istiyoruz.

Merhaba Bekir Bey, sizin dedelerinizden bugüne uzanan bir başarı hikayeniz var. Sizden bunu öğrenmek istiyoruz ama önce Sakarya Ticaret Borsası dergisi okuyucularına kendinizi ve sektörde önemli bir yere sahip firmanızı tanıtır mısınız?

Öncelikle hoş geldiniz. Ben de bizlere zaman ayırdığınız için sizlere ve borsa yöneticilerine teşekkür ediyorum. Ben 1956 doğumluyum, evliyim ve iki kız babasıyım. Az önce sizin de arz ettiğiniz gibi çok eskilere dayanan bir ticari geçmişimiz var. Bizim firmamız, dedemiz Niyazi Uztürk tarafından kuruldu. İlk olarak zahirecilik ile bu sektöre giren dedemiz, daha 1944 senesinde petrol işine girerek resmi olarak bir Romanya firmasının Adapazarı'nda ilk petrol bayiliğini almış. Yine Romanya'daki olumsuz gelişmelerden sonra bayiliği kapatmış. Hem petrol hem zahirecilik; dedemizden babamıza, daha sonra bize geçmek suretiyle üç nesildir devam etmekte.

Ben de bir arkadaşımın vesilesiyle mısır kurutma amaçlı olarak bu işe adım attım. 1992 yılında Adapazarı'nın üçüncü mısır kurutma makinesini aldık ve Dağdibi'nde tesisi kurarak işe başladık. Daha sonra bulunduğumuz yerden duble yol geçince biz de buraya, Çaltıcak bölgesine, taşındık. O dönemlerde mısır üreticileri, mısır çitlere koyardı. Tesislere çok fazla mısır gelmezdi, gelen mısır sevketmek kolay değildi. Fabrikalar genelde kuru mısır isterdi. Biz de bir kurutma tesisi kurmayı düşünüp o yönde karar verdik, adım attık. O zamanlar Erenler ve Söğütlü'de birer fabrika vardı, bizim fabrikamız da üçüncü fabrika oldu. O günlerden bugünlere çok zaman geçti, güzel yollar kat ettik. Yine o dönemler Pak Piliç ile birlikte yurt dışından gemilerle mısır getirttik, bu tesisi de yine o dönemlerde burada kurduk.

Mevcut tesisin kapasitesi ne kadar, tesis kaç dönüm arazide kurulu?

Tesismiz 10.500 metrekare alanda kurulu. 2002 yılında bu tesisi faaliyete geçirdik, o dönemler 2000 ton stok kapasitesi vardı. Daha sonra gelişen zaman içerisinde farklı çalışmalar yaparak fabrikamızı yeniledik. Bizden sonra da birçok arkadaş bu işe girerek çalışmalar yaptılar. Bizler de bugünlere kadar geldik.

Burayı kurarken ne gibi zorluklarla karşılaştınız?

2002 yılında bu tesisi kurarken Türkiye'de böyle bir tesis yapacak firma yoktu. Bizler de bütün her şeyi Amerika'dan getirdik. Tabii ki çok meşakkatli işlerdi. O zamanlar sadece navlunun gelmesi 4 haftayı buldu. Amerika'daki firmaya baskı yaparak sezona fabrikayı yetiştirdik ve ürün almaya başladık.

Neden Çaltıcak?

O zamanlar çiftçi, ürününü şehrin merkezine getirmek zorundaydı. Biz de “Hizmeti çiftçinin ayağına götürelim.” diye düşündük. Fabrikayı burada kurmamızın sebebi bu oldu. Çiftçi de çarşıya gitmedi, ürününü burada değerlendirdi. Onlar için de bizim için de iyi oldu. O zamanlar çiftçinin durumu bugüne göre daha iyiydi ama her geçen gün ekonomik şartlar zorlaştı ve hepsi bundan etkilendi. O zamanlar sektör bazında, tahsilat yönünde sıkıntılar daha fazlaydı. Şimdi olduğu gibi büyük tavuk firmaları da yoktu.

Bizim avantajımız Pak Piliç ile çalışıyor olmamızdı. Gelen ürünü hem Pak Piliç'e hem de diğer firmalara satıyorduk. Çok talep vardı ama ödeme sıkıntısı çok fazlaydı. Adapazarı'nda tavuk sektörü güçlendi ve bu sıkıntı da ortadan kalktı.

Bu arada şunu belirtmek isterim: Çiftçimiz maalesef eskisi gibi değil. Dedenen, babadan kalan yerler, tarlalar eskisi gibi bakımlı değil çünkü gençler çiftçilik yapmak yerine şehre göç etmeyi tercih etti. Orta yaş ve orta yaş üzerindeki insanlar çiftçiliğe devam ediyorlar. Gençlerden de çiftçilik yapanlar var ama pek fazla değil. Eskiden mısır çapa yapılırdı, sulama yapılırdı ama şimdi bunları yapmak yerine ilaç atılıyor. Bu da mısırın rekoltesini düşürüyor. Normalde dönümünde 150 kilo alınması gereken yerden bu sebeplerden ötürü daha az mısır alınıyor. Eskiden hava şartları daha uygundu ama şimdi sulama yapmadan ürün almak biraz zorlaştı. Sakarya Ovası sulama yapmadan ürün alınan nadir ovalardan birisidir ama o da yine bölgesel olarak değişebiliyor. Bölgeye göre toprak altı suyu ve çiy olayı değişebiliyor. Mısır, su ve güneş ısı ile büyümeyi seven bir bitki; ikisi bir arada olunca verimde yüksek oluyor.

Dedenizden ve babanızdan aldığınız bayrağı, çocuklarınız devam ettirecekler mi?

Bizde de yavaş yavaş devir teslim yaklaşıyor, işimizi yavaş yavaş gençlere bırakacağız. Zaten sektör bazında eskisi gibi sıkıntılar yok, onların işi daha kolay. Tek sıkıntı, yoğunluk oluyor. Oda biçerdöverlerin fazla olmasından kaynaklanıyor. Eskiden iki üç ay harman süresi olurdu; daha sonra çiftçi mısırını çıkarır, bu süreç 6 ayı bulurdu. Ama şu anda bu süreç çok kısaldı. Dediğim gibi biçerdöverlerin çoğalması bu sürece kısalttı. Çiftçi, mısırını kurtmaya uğraşmadan direkt bizlere getiriyor.

Bu da süreci kısaltmış oluyor. Süre kısaldı, 20-25 gün içerisinde mısır hasadı bitiyor. Bu süre içinde yoğunluk meydana geliyor o kadar.

İşinizi geliştirmeyi düşünüyor musunuz?

Tabii ki bu sektörde devam edeceksek kendimizi ve işimizi daha ilerilere götürmek için gelişmemiz gerekiyor. Teknolojiyi ve yenilikleri takip etmemiz şart. Bu olay sadece bizim sektör için değil, bütün sektörler için geçerli. Biz de bunu yapıyoruz.

Farklı yerlerde farklı sektörlerde yatırımlar düşünüyor musunuz?

Kendi sektörümüz ile ilgili yatırımlar yapmayı düşünüyoruz. Sektörel bazda da farklı işler yapmak projelerimiz arasında yer almakta. Mesela çiftçiye daha farklı ürün ekirmek gibi ancak çiftçiye bunu empoze etmek, anlatıp razı etmek zor. Alışlagelmiş ürünler çiftçilerin tercihi oluyor, yeniliğe çok fazla rağbet göstermiyorlar. Bu konuda da daha çok genç çiftçilerle görüşüyoruz. Burada amaç hem çiftçilerin önünü açmak hem de onlara faydalı olabilmek. Bunu biraz açmak gerekirse daha farklı ürünlerle, sebze ve benzeri ürünlerle, bize yakın olan İstanbul pazarına hitap etmek istiyorum. Burada toprakla uğraşan arkadaşlara, çiftçi kardeşlerimize yardımcı olmak amacındayız. Bu konuda seracılık ön plana çıkabilir yani sebze ve

benzeri ürünlerle İstanbul pazarına girmeyi düşünüyorum.

Siz fındık sektörüne geçmeyi düşünüünüz mü?

Bazı arkadaşlar hem mısır hem fındık işinde başarılı çalışmalar yapıyorlar ancak bizim bölgemizde fındık yok o yüzden bölgedeki mısırı değerlendirmeyi daha uygun gördük. Zaten fındıklık benim branşımın dışında. Bence herkes bildiği işi, en iyi şekilde yapmalı; öyle olunca zaten başarı kaçınılmaz.

Uzun yıllardır Sakarya Ticaret Borsası üyesisiniz. Borsa hakkında neler düşünüyorsunuz?

Evet, Sakarya Ticaret Borsası bizim her şeyimiz, olmazsa olmazımız. Borsa olmazsa bu kadar düzenli bir çalışma yapamayız. Sadece bizim için değil, üye olan herkes için bu geçerlidir. Gelen her yönetim, farklı işler yaparak ya da mevcut projeleri devam ettirecek borsamızı çok önemli bir noktaya getirdi. Sadece bizim sektör için değil; mısırcılık, fındıklık ve hayvancılık konularında da oldukça başarılı çalışmalar yapmaktalar. Bunlar çok önemli konular.

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

Şu anda yok. Teşekkür ediyorum, güzel bir sohbet oldu. Bizlere zaman ayırdığınız için sizlere tekrar teşekkür ediyorum.

Biz de size teşekkür ediyoruz, başarılı çalışmalarınızın devamını diliyoruz.

SAKARYA TİCARET BORSASI'NDAN YÖREX'E ZİYARET

7. Yöresel Ürünler (YÖREX) Fuarı Antalya Expo Center'da gerçekleştirildi. YÖREX Fuarı'na katılmak üzere kente giden Sakarya Ticaret Borsası heyeti, Anadolu'nun bütün şehirlerini, renklerini yöresel değerleriyle buluşturan fuarda stantları ziyaret etti.

Fuara Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ahmet Erkan, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Nihat Özdemir, Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Mustafa Genç, Yönetim Kurulu Üyesi Nihat Yılmaz, Yönetim Kurulu Üyesi Vedat Arslan, Yönetim Kurulu Üyesi Levent Ali Kopal, Meclis Üyeleri Ayhan Akman, Nizamettin Sarı, Bekir Uztürk, Avni Uçar, Meslek Komite Üyeleri Lokman İçöz ve Serkan Ocak katıldı.

"Sizin oraların nesi meşhur?" sloganıyla Türkiye'nin tüm renklerinin buluşturulduğu fuarda bu yıl 119 oda ve borsa, 13 kalkınma ajansı, 45 kurum ve kuruluş ve 200'e yakın stant oluşturdu.

Sakarya Ticaret Borsası Heyeti YÖREX fuarı unutulmaya yüz tutmuş yöresel ürünlerin açığa çıkartılıp tanıtılarak tescillenmesi ve pazarlanması konusunda önemli bir misyon üstlendiğini, Anadolu'nun müthiş bir potansiyele sahip olduğunu belirterek, YÖREX gibi etkinliklerin bu potansiyelleri ortaya çıkarmakta ve katma değer yaratmakta büyük önem taşıdığını söyledi.

Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete illerimizin önemli değerlerinin tanıtıldığı fuarda, her geçen yıl kendimizi daha da geliştirdiğimizi ve her yıl markalaşan ve patenti alınan birçok ürünümüzü görüyoruz, bu bize mutluluk veriyor. Borsa olarak biz de ilimize ait bir ürünün başvurusunu yaptık, diğer ürünlerin çalışması devam ediyor. Şu anda 254 ürünün coğrafi işaretli 500'e yakın ürünün de çalışması devam ediyor. 3 bine yakın ürünümüz olduğunu varsayarsak yüzde 18'ini ancak buluyor ve daha çok çalışmamız gerekiyor. İfadesinde bulundu.

BORSA, KAMUOYUNDAKİ ALGISINI ÖLÇÜYOR

Sakarya Ticaret Borsası (STB) sorumlu yönetim anlayışının bir gereği olarak kamuoyundaki borsaya yönelik algı derecesini ölçmeye çalışıyor.

Sakarya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete, konu ile ilgili şu açıklamalarda bulundu. Son yıllarda çağın gerektirdiği yönetim biçimlerine gönül vererek hedef kitemize etkin ve verimli bir biçimde hizmet verebilmek, iç ve dış hedef kitleleri nezdinde nasıl görüldüğümüzü öğrenmek, çağın gerekleri doğrultusunda kendi kurumsal vizyonlarımızın geliştirilmesine yardımcı olmak amacıyla çalışmalara başladık. Bu kapsamda Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Yakup Köseoğlu'nun koordinasyonunda bir anket çalışması başlattık. Çalışma, ilimizde STB'nin görev ve yetki alanına giren 12 ilçede vatandaşla yüz yüze görüşmek suretiyle gerçekleştirilmektedir. Dedi.

Cevdet Mete, hedef kitlenin ağırlıklı olarak kamuoyundan oluştuğu çalışmada toplam 2000 anketin yapılacağını belirterek anketlerin kamuoyunun yanı sıra borsa üyeleri ve borsanın paydaşı olarak tanımlanan diğer kamu kurum ve kuruluşlarına uygulanıyor. Çalışma kapsamında şehrimiz halkına, STB'ye karşı olan memnuniyet ve beklentileri sorulmaktadır. Ayrıca STB'nin faaliyet alanları kapsamında şehrimizin en önemli öncelik ve sorunlarının da belirtilmesi istendiğini söyledi.

Bir aya kadar tamamlanması planlanan anket çalışması sonucunda elde edilecek veriler ışığında, kamuoyu beklentilerine göre, STB yönetimi, önümüzdeki yıl uygulanmak üzere bir eylem planı hazırlayacak. Böylelikle göreve geldiği günden itibaren, her fırsatta kamuoyunun kendileri için büyük önem arz ettiğini dile getiren Cevdet Mete, STB yönetiminin duyarlı ve sorumlu yönetim anlayışını bir kez daha ortaya koymuş olacağız dedi.

SAKARYA TİCARET BORSASI, LOGOSUNU VE İSMİNİ TESCİLLEDİ

Sakarya Ticaret Borsası, logosunu ve ismini tescilledi. Yönetim Kurulu Başkan Vekili Ahmet Erkan ve Yönetim Kurulu Üyeleri Marka tescil belgesini Marka Vekilimiz Markatek Baki Demir'den teslim aldı.

STB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ahmet Erkan konu ile ilgili olarak; günümüzde marka olmak ve marka oluşturmanın zorluklarını hepimiz yaşamaktayız. Ticari alanda kurulduğu günden beri aynı isim ve markayla faaliyet göstermek çok önemlidir. Borsanın isminin tescillenmesi ile marka değerinin artı değer kazanacağına inandık bundan yola çıkarak Borsamızın ismini ve logosunu tescilini yaptırıldıklarını dile getirdi.

STB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ahmet Erkan, son 60 yılda hızla ilerleyen teknoloji, buna bağlı olarak insanların istek ve ihtiyaç-

larının değişimiyle dünya piyasalarını ayakta tutan yenilikçi fikirlerin markalaşması, marka tescilini ön plana çıkarmaktadır. Bu nedenle şirketlerin, en değerli varlıkları olan fikri haklarını etkin bir şekilde yönetmeleri zorunluluk haline gelmiştir. Çağın getirilerinin farkında olan işletmeler, kurumlar, markanın önemini bilmekte ve marka tescil faaliyetlerini itina ile uygulamaktadırlar. Bu doğrultuda Türk Patent Enstitüsü tarafından onaylı marka tescilimizi yaptık. Artık markamız da tescillendi ve ticaret unvanımız güvence altına alınmış oldu. Borsamıza hayırlı olsun ifadesini kullandı.

STB, TOBB-KÖRFEZ İŞBİRLİĞİ KONSEYİ 2. İŞ VE YATIRIM FORMU'NDA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Körfez İşbirliği Konseyi Odaları Federasyonu tarafından Bahreyn'de düzenlenen "TOBB-Körfez İşbirliği Konseyi 2. İş ve Yatırım Forumuna Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkçi, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Oda/Borsa Başkanları ve İşadamlarından oluşan 250 kişilik heyetle birlikte Sakarya Ticaret Borsasını temsilen Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete katıldı. Forumu Türk heyetinin yanısıra Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Kuveyt, Oman ve Suudi Arabistan'dan da 300 firma katıldı.

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB-Körfez İşbirliği Konseyi 2. İş ve Yatırım Forumuna yönelik olarak Türkiye ve Körfez ülkelerinin birbiriyle daha fazla iş yapmak istediğini belirterek, bu buluşma ile geleceğe dönük kazançlı ve bereketli ortaklıklar kurulacağına inandıklarını dile getirdi.

Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkçi, gerek ticaretimizi geliştirmeye gerekse ortak yatırımlarla üçüncü ülkelere yönelik yatırımları hep birlikte gerçekleştirebiliriz. Türkiye tecrübelerini

sizlerle paylaşmaya hazır. Her türlü yatırım ortamını hazırlama noktasında her türlü bürokratik engeli kaldırma gayreti göstereceklerini belirtti.

Bahreyn Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Khalid Al Moayyed ve Katar Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Shaikh Khalifa bin Jassim Al Thani Türkiye ile ekonomilerde ilişkilerde gerçek bir sıçrama yapmak istediklerini belirterek, birtakım zorluklarla mücadele etme konusunda forumun kendilerine ışık tutacağını söylediler.

Forma ilişkin değerlendirmede bulunan Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete "2'nci İş ve Yatırım Forumu'nda karşılıklı işbirliği imkânları ele alınarak, 1,7 trilyon dolar Gayri Safi Yurt içi Hasıla'ya sahip Körfez ülkeleriyle işbirliği imkânları masaya yatırıldı. İş adamlarımız ile birlikte Körfez'de 380 milyon dolarlık görüşme sağladık. Körfez ülkelerinde su, gıda ve tarıma çok önem verilmektedir. Ülkeler arasında işbirliklerinin kurulması için ikili görüşmeler yapıldı. İnşallah bu form önümüzdeki günlerde yeni işbirliklerine vesile olur." ifadesini kullandı.

STB, 4. ULUSLARARASI COĞRAFI İŞARETLER SEMİNERİ'NE KATILDI

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin destekleriyle Antalya'da düzenlenen 4'üncü Uluslararası Coğrafi İşaretler Semineri'ne STB Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete katıldı.

Seminerde Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı İsmail Yücel, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Bülent Karakuş, Türk Patent Enstitüsü Markalar Daire Başkanı Elif Betül Akın, Yöresel Ürünler ve Coğrafi İşaretler Türkiye Ağı (YÜCİTA) Yürütme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu, Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, ortak paydaşlar, akademisyenler, oda-borsa temsilcileri ve çok sayıda davetli yer aldı.

İki gün süren seminerde yerli ve yabancı panelistler tarafından altı oturumda: "Coğrafi işaretler alanında uluslararası son gelişmeler", "Coğrafi işaretlerde ulusal yönetim-Türkiye, Fransa ve Yunanistan örneği", "Coğrafi işaretlerde ürün yönetimi, denetim, ikili anlaşmalar" ve genel değerlendirme başlıklarında tebliğler sunuldu.

YÜCİTA Yürütme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu coğrafi işaretlerin ülkemiz, üreticimiz, doğal kaynaklarımız ve kültürel varlıklarımızın korunabilmesi, kaliteli ürün satarak uluslararası rekabet gücümüzün artırılması ve dünya ekonomisinde yer alabilmemiz için önemli olduğunu vurguladı.

"6 AĞUSTOS 2017'DE TÜM RAFLARDA YEREL ÜRÜN ZORUNLU OLACAK"

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı İsmail Yücel, "Bizim için coğrafi işaret demek: kalkınmak, refah, zenginlik demektir. Tüketicilerimizin yerli ve doğal ürüne ulaşmasını hedeflemekteyiz. 6 Ağustos 2017'de tüm marketlerdeki raflarda yerli ürünlerin yer alması zorunlu hale gelecek" dedi.

Yücel ayrıca vatandaşın manavlarda, marketlerde, AVM'lerde, pazarda sebze, meyve satın alırken ürünün künyesini mutlaka sorması gerektiğini vurgulayarak, "Kısa sürede coğrafi işaretli ürünlerde de künyenin yer almasını sağlayacağız" dedi.

Daha sonra "Türkiye ve Diğer Akdeniz Ülkelerinde Coğrafi İşaretler: Gelişme Eğilimleri, Sorunları ve Beklentiler" konulu seminer Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu moderatörlüğünde gerçekleştirildi. Seminerde Belçika'dan Branka Tome, Origin temsilcisi Abdelwahed Aazoum, CIHEAM/IAMM Genel Sekreteri Jean Paul Pellissier ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) adına Ayşegül Akın, "Coğrafi işaretler alanında uluslararası son gelişmeler" konusunda bilgi verdi.

Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete; Bir ürün yöresel ürün kategorisine girdiğinde, piyasa değerinin yaklaşık olarak yüzde 20 üzerinde bir rakama alıcı bulabiliyor. Sadece bu yolla 10 milyar TL düzeyinde gelir elde edilebilir. "Yerelliğin dünya ile buluşması" olarak nitelenen coğrafi işaret konusu, üzerine daha fazla yoğunlaşmamız gereken bir strateji haline dönüşmeli. Dünyanın birçok bölgesinde yöresel ürünlerin bazılarının ünü üretildikleri bölgede kalırken, bazılarının ünü ulusal, hatta uluslararası pazarlara yayılıyor. Hem ürün, hem üretildiği bölge marka oluyor. Bu işten herkes kazançlı çıkıyor. Bu yüzden coğrafi işaretler konusunun hassasiyetle üzerinde durmalıyız dedi.

Yrd. Doç. Dr.

Serap KIZIL AYDEMİR

Seyh Edebali Üniversitesi
Tarım Bilimleri ve Teknolojileri
Fakültesi Tarla Bitkileri Bölüm
Başkan Yardımcısı

YENİ ÇAĞIN BESİN KAYNAĞI KİNOA

(*Chenopodium quinoa Willd.*)

Kinoa (*Chenopodium quinoa Willd*) yüksek besin değeri, ekstrem iklim ve toprak koşullarına dayanıklılığı ile son yıllarda dikkatleri çeken bir bitkidir. Anavatanı Güney Amerika'nın And bölgesi olan kinoa, bu bölgede 7000 yıldan daha uzun süredir yetiştirilmektedir. Bu bitki, uygun olmayan iklim ve toprak koşullarına iyi adapte olmuştur. Kuraklık, don, toprak ve sulama suyu tuzluluğuna yüksek tolerans göstermesi ve yüksek besin değeri sayesinde dünyanın her yerinde ilgi gören bir bitkidir. Buğday ve pirinçe alternatif bir besin kaynağı olarak ortaya çıkan kinoa bitkisi, zengin protein değerine sahiptir. FAO tarafından gelecek yüzyılda gıda güvenliğinin sağlanmasına yönelik bitkilerden biri olarak seçilmiştir.

Dünya üzerinde kinoa tarımının ne zaman başladığı kesin olarak bilinmemekle birlikte MÖ 3000 yılından beri Orta ve Güney Amerika yerlileri tarafından yetiştirildiği tahmin edilmektedir. Güney Amerika'da And Dağları'nın bitkisi olan kinoa bu bölgedeki eski medeniyetlerden "Aztek" ve "İnka"ların başlıca besin maddesini oluşturmuş ve "tahıl ana" olarak isimlendirilmiştir. Mayalar ile ilgili araştırmalar sürecinde yeni yeni keşfedilmeye başlanmış ve kinoanın sırrı da böylece ortaya çıkmış. Halen Peru, Ekvator, Şili ve Bolivya gibi ülkelerde geniş alanlarda üretilmekte ve Avrupa ülkeleri ile ABD'ye ihraç edilmektedir. ABD (Kaliforniya ve Colorado), Çin, Kanada, Hindistan'da da yetiştiriciliği yapılmaktadır. Avrupa'ya 1970'lerde getirilmiş ve ilk olarak İngiltere'de yetiştirilmiştir. Bitkinin tarımı son 20 yılda yaygınlaşmıştır. Dünyada tarımı ve kullanımı giderek yaygınlaşan bu bitkinin, ülkemizde geniş alanlarda yetiştiriciliği henüz yapılmamakla birlikte bazı bölgelerde minik tarlalarda üretimine başlanmıştır.

BİTKİSEL ÖZELLİKLERİ

Kinoa; tek yıllık, tohumla çoğalan (terofit) otsu bir bitkidir. Kurağa dayanıklılık sağlayan gelişmiş ve dallanmış kazık bir kökü vardır. Bitki, dik olarak 40-150 cm boylanır. Kalın, dik, odunsu sapları ve kazayağına benzeyen alternatif (sarmal) dizilişli geniş yaprakları vardır. Yapraklar loblu ya da dişli ve genellikle üçgen şeklindedir. Genç bitkilerin üzerindeki yapraklar genellikle yeşildir ancak bitki olgunlaştıkça sarı, kırmızı veya mor renk alırlar. Çiçek topluluğu, salkım oluşturur ve temmuz-ağustos aylarında çiçeklenir. Çiçekleri hermofrodittir, genellikle kendine tozlaşır, yabancı tozlaşma oranı %10-15'tir.

Salkım üzerinde kümeler halinde oluşan tohumları 2-3 cm çapında yuvarlağımsıdır. 1000 tane ağırlığı çeşitlere göre 1.99 g ile 5.08 g arasında değişir. Tohumlar siyah, turuncu, pembe, kırmızı, sarı veya beyaz renkli olabilir. Tohum rengi kabuktaki saponin içeriğinden kaynaklanmaktadır. Embriyo pericarp içerisinde tohumun %60'ını oluşturur.

ÖNEMİ VE KULLANILMASI

Kinoa, bazı uzmanlara göre dünyadaki açlık sorununa çare olabilecek bitkilerden biridir; hem besleme değeri hem de bozkır iklimine uyumu iyi bir bitkidir. Tohumlarının tahıl ve bakliyatlar gibi insan yiyeceği olarak kullanımı ve ticareti her geçen gün yaygınlaşmaktadır. Küresel iklim değişikliği, kuraklık gibi sebeplerden dolayı pirinç üretiminin azalması ve maliyetlerin artması kinoa gibi alternatif ürünlere yönelimi artırmıştır. Amerika kıtasında insan beslenmesinde asırlardır kullanılan bu bitki, Avrupa'da geleceğin gıda ve yem bitkisi olarak dikkat çekmektedir.

Kinoa, glüten içermediği için glütene duyarlılığı olan çölyak hastaları (glüten alerjisi) ve vejetaryenlerin (hayvansal ürün yemen) protein ve karbonhidrat ihtiyaçlarını karşılayan besleyici ve lezzetli bir besindir. Kinoa tohumlarının insan beslenmesinde kullanım şekilleri oldukça fazladır. Bu tohumlardan değişik çorbalar ve ekmek yapılmaktadır. ABD'de satılan kinoa çoğunlukla beyaz ve sarı renkli tohumu olan çeşitler olup pilav yapımında kullanılır. Aynı zamanda darı ile fermente edilerek bira benzeri içecekler üretilir. Haşlanmış kinoa tohumu; salatalarda, sıcak güveçlerde ve yemeklerde kullanılır. Kinoa'nın unu ile makarna, krep, ekmek, bisküvi, kek ve kraker yapılır. Tohumları aperitif salata olarak veya filizlendirilmiş şekilde yenilebilir. Kinoa'nın yaprakları da ıspanak gibi sebze olarak yenilebilir. Selülozca zengin olduğundan kâğıt ve karton üretiminde kullanılabilir. Tohum kabuğu saponinlerce zengin olduğundan Güney Amerika'da çamaşır deterjanı ve cilt yaranmalarının iyileştirilmesine katkıda bulunmak üzere antiseptik olarak kullanılır.

Zengin protein içeriğine sahip olması nedeni ile NASA, bu tahıl bitkisini astronotların beslenmesinde kullanmakta. Protein açısından çok güçlü olan kinoa; tüm aminoasitleri ayrıca A, B, C, D, E ve K vitaminlerini de içeriyor. Lif oranı çok yüksek olan kinoa lezzet açısından da tatmin edici bir bitki. Bulgur kıvamında bir tahıl olduğundan Türk mutfağına da lezzet ve pişirme yöntemleri bakımından çok uygun. Hayvansal gıdalardaki protein miktarını düşününce ciddi bir besin kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı kinoa türlerinin içerdiği protein miktarı %20'ye kadar ulaşabilmektedir. Kinoa'nın protein artışı sadece miktarı ile sınırlı değildir. Bu proteinler ayrıca çok yüksek kalitededir ve bütün temel aminoasitleri içerir. İnsanların beslenmesi bakımından ideale yakın olan bu protein içeriği, sütün özelliklerine benzemektedir.

Kinoa'nın en önemli özelliği ise süper oksit dismutaz enzimi içermesi. Bu enzim yaşlanmayı geciktiriyor, cildi yıpranmaya karşı koruyor. Doku yenilenmesini sağlarken, serbest radikallerin verdiği zarardan, modern yaşamın hücreleri hırpalamasına kadar koruyor. Böylece son zamanlarda sıklıkla görülen kanser hastalığının da önlenmesine yardımcı oluyor. Kinoa içeriğindeki lignin hormonunun sebep olduğu kanser türlerine karşı da koruyor. Meme kanserini önleyici özelliğe sahip ayrıca kalbi de kuvvetlendiriyor. Kuersetin adlı madde de kinoa'yı vazgeçilmez kılıyor. Kuersetin antioksidan olmasının yanı sıra bahar alerjilerine karşı da iyi bir destek.

BESLEME DEĞERİ

Kinoa'nın besleme değeri ile ilgili çalışmaların büyük çoğunluğu tohum içeriği ve insan beslenmesi ile ilgilidir. Tohumunda %5 yağ, %60 karbonhidrat ve %4 lif bulunur. Tohumları yağ oranı yönünden yağ bitkileri ile kıyaslandığında fakirdir fakat tahıllardan zengindir. A, B, C, D ve K gibi neredeyse tüm vitaminleri içeren kinoa'da kolesterol bulunmaz. Protein oranı çeşitler arasında önemli farklılıklar göstermekle birlikte %20'ye kadar çıkabilir. Kinoa tohumu bütün esansiyel amino asitleri içermektedir. İnsanlarda doku gelişimi için gerekli 8 esansiyel aminoasidin tamamı bu bitkinin tohumunda bulunur. Lisin, sistein ve diğer tahıllarda düşük olan methionin aminoasitleri de son derece yüksektir. Bu yüzden kinoa'nın harika bir protein kaynağı olduğu kabul edilmektedir. Buğday, çavdar, yulaf, darı mısır ve pirinçten çok daha fazla protein içerir. Kinoa'nın diğer tahıllarla bazı besin maddeleri yönünden kıyaslaması Tablo 1'deki gibidir.

Bazı bitki tohumlarının besin maddesi oranları (% kuru ağırlığa göre)

Bitkiler	Su	Ham Protein	Yağ	Karbonhidratlar	Lif	Kül
Kinoa	12,6	13,8	5,0	59,7	4,1	3,4
Arpa	9,0	14,7	1,1	67,8	2,0	5,5
Buğday	10,9	13,0	1,6	70,0	2,7	1,8
Kara Buğday	10,7	18,5	4,9	43,5	18,2	4,2
Mısır	13,5	8,7	3,9	70,9	1,7	1,2
Darı	11,0	11,9	4,0	68,6	2,0	2,0
Yulaf	13,5	11,1	4,6	57,6	0,3	2,9
Pirinç	11,0	7,3	0,4	80,4	0,4	0,5
Çavdar	13,5	11,5	1,2	69,6	2,6	1,5

Kinoa tohumu Ca, P, Mg, K, Fe, Cu, Mn ve Zn yönünden zengin; Na yönünden fakirdir. Özellikle kalsiyum içeriği arpa, buğday ve mısır gibi tahıllara göre oldukça yüksektir. Nişasta, kül ve ham selüloz içerikleri ise sırasıyla %60, %5, ve %4 civarındadır. Tohumlarındaki P ve K içeriklerinin toplamı %65 kadardır.

KİNOA YETİŞTİRİCİLİĞİ

Kinoa, Güney Amerika kıtasının bitkisidir. Bu nedenle kısa gün şartlarında gelişme gösterir ve tohum üretir. Fakat sıcaklık isteği fazla değildir. Güney Amerika'da yetişmesine rağmen yüksek rakımlara adapte olur. Bu yüzden özellikle vejetatif gelişme için serin mevsim şartlarını sever. Mısır tarımının yapılamadığı yüksek rakımlarda 4000 m'ye kadar yetiştirilebilmektedir. Kıtanın kurak, düşük verimli ve marjinal tarım alanlarında yetiştirilir. Nemli toprakları tercih etse de bitkiler, kurağa dayanıklıdır. Soğuğa dayanıklılığı fazla olmayıp hafif donlara (-1 oC) dayanabilir. Çiçeklenme döneminde soğuğa hassasiyet artar. Gölge şartlarını sevmez. Gelişme süresi çeşitlere göre 90-220 gün arasında değişmektedir. Yüksek rakımlarda erkenci çeşitler/ekotipler kullanılmaktadır.

Bilindiği gibi; iklim, toprak tipi, çeşit, gübreleme ve sulama gibi işlemler kültür bitkilerinde büyüme ve gelişme dolayısıyla verim ve kaliteyi etkileyen en önemli unsurlardır. Kinoa yetiştiriciliğinde de yüksek tane verimi ve kalitesi için vejetasyon süresine göre çeşit seçimi ile teknik ve fizyolojik olgunluğun sağlanabileceği ekim zamanının belirlenmesi oldukça önemlidir. Düşük sıcaklık, yüksek oransal nem ve kısa süreli güneşlenme birim alandaki bitki sayısı ve sağlığını olumsuz etkilemekte; yüksek sıcaklık ise teknik olgunluğu aksatmakta ve verimin düşmesine neden olmaktadır. Kinoa genellikle yağmurlu mevsim başlangıcında ekilmektedir. Ekim zamanı, toprak sıcaklığının 7-10 oC'ye ulaştığı dönemdir.

Minnesota'da mayıs ayı ortasından hazirana kadar, Güney Colorado'da ise nisan sonu-mayıs başı ekimleri tavsiye edilmektedir. Toprakta yeterli nem varsa çimlenme 24 saat içerisinde başlar ve 3-5 gün içerisinde çıkışlar tamamlanır. Tohumlar toprak tipi ve mevcut toprak nemine bağlı olarak 1,5-2 cm derinlikte ekilmelidir. Güney Amerika'da serpmeye veya saban izine ekim şeklinde geleneksel yöntemler yaygındır. Sıra aralığı en az 35 cm olmalıdır, birçok bölgede 50-75 cm sıra aralıkları önerilmektedir. Metrekarede 3-5 bitki olması gerektiğinden hassas ekimlerde dekara 50-100 g tohum yeterlidir. Yetiştirme şartları uygun olmadığı zaman ekim oranları en az 2-3 kat artırılmalıdır. Ekim yapılan toprakta nem yoksa ekimden sonra mutlaka sulanmalıdır. Bitki kurağa dayanıklı olup yılda 250-380 mm suya ihtiyaç duyar. Nisan ve mayıs başında ekildikten sonra haziran ortasına kadar sulamaya ihtiyaç duymaz. Bitkiler 2-3 yapraklı döneme kadar sulanmamalıdır. Sulama yağışların yetersiz olduğu temmuz ve ağustos aylarında yapılmalıdır. Fazla sulama yapılırsa tohum veriminde artış olmaz, ince ve uzun boylu bitkiler oluşur.

Her tür toprağa uyum sağlayabilir. İyi direne olmuş, hafif, orta ve ağır bünyeli topraklarda rahatlıkla yetişmektedir. En iyi gelişmesini tınlı-kumlu topraklarda yapar. Güney Amerika'da zayıf drenajlı, düşük verimli, alkalilik yada asitlilik problemi olan marjinal topraklarda yetiştirilir. Step iklimine ve kuraklığa dayanıklıdır. Kurak şartlarda kök gelişmesi iyidir. Tuzluluğa orta derecede dayanıklı

olup 6-8.5 pH sınırlarında yetişmektedir. Ekim nöbeti sistemleri içerisinde arpa, patates ve bezelye gibi bitkilerle rotasyon oluşturur. Kinoa'nın münavebede patatesten sonra yetiştirilmesi önerilmektedir. Kinoa, makineli tarıma uygun bir bitkidir. Mibzerle ekimi yapılabilir, biçerdöver ile rahatlıkla hasat edilebilir.

Generatif döneme geçip çiçeklenebilmesi için soğuklama ihtiyacı duyar. Kinoa, azotlu gübreye iyi cevap verir. En yüksek verimler, 15-20 kg N/da dozlarından alınmaktadır. Fosforlu gübre olarak 8 kg P2O5/da dozu önerilmektedir.

Bitkiler; ilk iki hafta boyunca yavaş büyür, bu dönemde yabancı otlara karşı hassastır ve yabancı ot mücadelesi zordur. Kırmızı köklü tilkikuyruğu (*Amaranthus retroflexus*), süpürge otu (*Kochia*), yabancı hardal (*Sinapis arvensis*) ve sirken (*Chenopodium album*) kinoa tarlalarında en fazla görülen yabancı otlardır. Bu yabancı otlar için çıkış öncesi herbisit kullanılabilir. Kinoa'nın erken ekilmesi ve hızlı gelişmesi kırmızı köklü horozibiği gibi yabancı otlarla rekabet için faydalıdır. Bitkiler kuruyup soluk sarı veya kırmızımsı renge döndüğü ve yapraklar döküldüğü zaman tohum hasat vakti gelmiştir. Bu dönemde tohum tırnakla çizilebilecek sertliğe gelmiştir. Hasat, biçerdöverler yardımıyla veya geleneksel usullerle yapılabilir. Olgun tohum, neme maruz kaldıktan sonra 24 saat içinde çimlenir. Bu yüzden iyice kurutulmalı ve kuru bir yerde depolanmalıdır. Tohum verimi 100-350 kg/da arasındadır. Kuru ot verimi ise 400-1100 kg/da arasında değişmektedir.

SAKARYA TİCARET BORSASI'NDA “SAKARYA İLİ FINDIK ALANLARINDAKİ BİTKİ SAĞLIĞI SORUNLARI” PANELİ DÜZENLENDİ.

Fındık konusunda önemli bilgilerin verildiği Panele, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Mustafa Ayhan, Ziraat Odası Başkanı Hamdi Şenoğlu, Sakarya Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Daire Başkanı Yusuf Çelebi, Sakarya Ticaret Borsası 5. Melek Komitesi Üyeleri, Yönetim Kurulu ve Meclis Üyelerinin yanısıra Şeyh Edabali Üniversitesi Öğretim Üyeleri katılım sağladı.

Panele, Fındık konusunda uluslararası çalışmaları bulunan Sam-sun 19 Mayıs Üniversitesi Bitki Sağlığı Bölümü Öğretim Üyesi Prof.Dr. Celal Tuncer, Doç.Dr. İsmail Erper, Ulusal Fındık Konseyi Başkanı Sabahattin Arslantürk, Keşap Fındık Üreticileri Birliği Başkanı Mustafa Şahin konuşmacı olarak yer aldı.

Panel, Prof.Dr. Celal Tuncer'in moderatörlüğünde iki oturum halinde yapıldı. Birinci oturum, STB Yönetim Kurulu Başkanı Cevdet Mete'nin açılış konuşması ile başladı.

Cevdet Mete açılış konuşmasında; Bugün bu toplantı da Dünya fındık üretiminin büyük kısmını elimizde bulduğumuz fındıkta, son yıllarda bahçelerimiz de görülen külleme hastalığı ve diğer hastalıkları ele alacağız. Biz fındıkta sorunlarla mücadele ederken, Gürcistan, Şili ve Çin'de fındık üretimi arttırılmaya çalışılıyor. Bu da yakında bizim tekel olduğumuz fındık piyasasında tehlike çanlarının çalacağını işaretidir. Fındıkta gerekli tedbirleri alarak üretim kalitemizi arttırsak, rakiplerimizi ekarte etmiş oluruz. Bunun için en büyük tehlikelerden biri olan fındık hastalıkları ile mücadele de yol almalıyız. Fındığı sadece toplanıp, kurutulup, satılacak bir ürün olarak görmemeliyiz. Yıl boyu bahçelerde olmalıyız.

Fındıkta üretim ve ihracat rakamları ters orantılı olarak bir gelişme göstermektedir. Son 10 yılın ortalamasına baktığımız da 540 bin ton kabukluya kadar yükselen ihracatta rakamlar üretimin tersine artıyor. Ancak, biz üretimi arttırma konusunda biraz ihmalkâr davranıyoruz. Fındıkta yaşanan hastalık mücadelesi parça parça değil, topyekün yapılmalıdır. Gerekenin yapılması için hep birlikte çalışacağız. Amacımız “birlikten kuvvet doğar” düşüncesiyle sorunlara çözüm önerileri bularak üst karar alıcılara iletmektir. Bu hususta bizlere desteklerini esirgemeyen işinin duayeni olmuş değerli hocalarımıza teşekkürü bir borç biliyoruz ifadesinde bulundu.

Prof Dr. Celal Tuncer; Fındık Türkiye'de yaklaşık olarak 600.000 ha alanda yetiştiriciliği yapılan çok önemli bir ihrac üründür. Fındık ihracatından 1.5-2 milyar dolar gelir sağlanmaktadır. Ayrıca Fındık katma değeri çok yüksektir. Üretilen değer doğrudan milli ekonomiye girmektedir.

ABD ve İtalya gibi ülkelerde dekar başına üretim artarken maa- lesef ülkemizde azalmaktadır. Düşük verimliliğin başlıca sebeplerinden birisi de zararlılarla iyi mücadele edilmemesidir. Dünya'da fındık üretiminde lider olan ülkemizde doku kültürlerinin geliştirilmesinde sıkıntılar var. Fındık hastalıkları ile kimyasal ve kültürel mücadelede farkındalık yaratmalıyız. Bu hususta çiftçilerimizi bilinçlendirmeliyiz. Fındıkta inovasyon ve markalaşma için Ar-Ge çalışmalarına önem vermeliyiz. Son zamanlarda, Çin bu konuda önemli Ar-Ge çalışmaları ile gittikçe gelişme göstermekte, eğer bizler de gerekli önlemleri bir an evvel almaz isek bu yarışta gerilerde kalabiliriz.

Ulusal Fındık Konseyi Başkanı Sabahattin Arslantürk; “fındık üretiminde son 3 yılında külleme hastalığının yaygınlaştığı ve üretimi ciddi ölçüde etkilediğini belirterek ” Külleme hastalığından zarar gören bahçelere gerekli bakım ve müdahale yapılmaz ise gelecek yılda da kötü etkisini gösterecektir. Külleme Hastalığına ciddi anlamda önem verilmeli ve üreticilerimize farkındalık çalışmaları yapılması gerekmektedir. Sadece Külleme Hastalığı değil, Amerikan Beyaz Kelebeği, Kozalak Akarı gibi üreticiyi zor duruma sokan hastalıkların tedbiri için de önlem alınması lazım. Hastalıklar konusunda üreticilerimizi bilgilendirip, eğitmeliyiz ” dedi.

“Keşap Fındık Üreticileri Birliği Başkanı Mustafa Şahin; Fındığımız tehlikede! Son zamanlarda fındıkta görülen küllenme hastalığına karşı panik yapan üreticilere kültürel ve kimyasal mücadele yapmaları yönünde uyarıda bulundu. Birçok hastalık ve zararlıların üretime ettiği zarar, sık, bakımsız, yaşlı bahçelerin ettiği zarardan daha etkili değildir” dedi.

Toplantının ikinci oturumunda; üreticiler, ilaç kullanımı, budama ve bakımda uygulanan ataerkil yöntemler ve modern yöntemler hakkında soru cevap şeklinde akademisyenler ile bilgi alışverişinde bulundular

Cenk KAHRAMAN

Veteriner Hekim
STB Hayvan Borsası İdari Amiri

SIĞIRLARDA AŞILAMA PROGRAMI VE ÖNEMİ

Ülkemizde birçok bulaşıcı hastalığın henüz yok edilmemiş olması özellikle besin değeri olan hayvanlarda aşılamaya programının önemini gözler önüne sermektedir. Hayvan hareketlerinin ve özellikle doğu bölgelerimize yurtdışından hayvan girişinin tam olarak kontrol edilememesi sonucu zaman zaman salgınlar yaşanmaktadır. Aşılamaya programının yetersiz uygulanması veya hiç uygulanmaması sonucu hem ülke ekonomisi hem de yetiştiricilerimiz açısından büyük ekonomik kayıplar oluşmaktadır. Bu da özellikle sığır yetiştiricileri açısından aşılamaya zorunluluğunu gündeme getirmektedir. Her yetiştirici mutlaka bir veteriner hekime başvurarak bulunduğu bölgedeki bulaşıcı hastalıklar hakkında bilgi almalı ve mutlaka bir aşılamaya programı istemelidir. Aşılamaların düzenli olarak yapılması bugün ülkemizde görülen birçok bulaşıcı hastalığın kontrol ve yok edilmesine yardımcı olacaktır.

Ülkemizdeki Mevcut Aşılar ve Örnek Aşılamaya Takvim Çalışması

Aşılamaya; hastalıklarla karşılaşması muhtemel olan hayvanları, o hastalığa karşı korumak için daha önceden aşılamak suretiyle bağışık kılmaya işlemidir. Sağlıklı ve kazançlı bir hayvancılık için aşılamaya önem, her yerde vurgulanmaktadır.

Ülkemizdeki Mevcut Aşılar

ŞAP AŞISI: Şap virüsünden hazırlanmış monovalan, bivalan, polivalan aşılar mevcuttur. İnaktive edilmiş yoğunlaştırılmış bir aşıdır. Hasta olanlar, hastalık şüphesi duyulanlar, ileri derecede gebe olanlar ve 4 aylıktan küçük buzağular aşılanmamalıdır. Aşılamadan 10 gün sonra başlayan bağışıklık 6 ay devam eder. Yılda iki defa ilkbaharda ve sonbaharda yapılır. Hayvanlar 5 aylıkken, 8 aylık olunca

ve 12. ayda birer kere aşılanır. Bundan sonraki süreçte yılda iki kez aşıya devam edilir. Bir yerde şap hastalığı çıkarsa buraya 20 kilometre kadar uzaklıktaki bütün sığırlar aşılanmalıdır.

SIĞIR VEBASI AŞISI: Aşı; her yaştaki buzağulara, sığırlara ve gebe hayvanlara uygulanabilir. Aşılı annelerden doğan buzağular 3 aylıktan önce aşılanmamalıdır.

ŞARBON (ANTHRAKS) AŞISI:

Hastalığın sık görüldüğü bölgelerde yılda bir defa ve ilkbahar aylarında (hayvanlar yaylıma çıkmadan) uygulanmalıdır. Eğer hastalık ortaya çıkmış ise hasta olmayan hayvanlara hemen yapılmalıdır. Aşılamadan sonra bağışıklık 1-2 hafta içinde başlar ve 1 yıl kadar devam eder. Ancak 2 ayıktan küçüklere aşı uygulanmamalıdır.

BRUCELLA AŞISI:

Aşı 4-8 aylık dişi danelara yapılır. Tek bir aşılamaya genellikle yeterli olur. Boynun sol tarafından deri altına uygulanır. Aşı, canlı aşı olduğundan aşılamadan sonra (anafilaktik) şok görülebilir. Ayrıca aşı uygulanırken el, yüz ve özellikle gözlere bulaştırılmamalıdır.

ENTEROTOKSEMİ AŞISI: Sığırlarda enterotoksemi, yanıkara, enfeksiyöz nekrotik hepatit ve tetanozda kullanılan aşılar mevcuttur. Aşısız annelerden doğan yavrular 2 haftalıkken aşılanmalıdır. Aşılı annelerden doğan yavrular 10-12 haftalıkken aşılanmalıdır. İkinci aşılamaya 4-6 hafta sonra yapılır.

LEPTOSPIROZ AŞISI: Vibrio-lepto5 isimli aşı hem leptospiroza hem de campylobacter fetus'a karşı etkilidir. Bu aşı çiftleşme dönemine 2-6 hafta kala uygulanmalıdır. Yılda bir tekrarlanır. Kesimine 21 gün kalan hayvanlara uygulanmamalıdır.

PASTÖRELLA AŞISI: Hastalığın görüldüğü yerlerde mevsiminden önce mutlaka aşı yapılmalıdır. Gebelerde de rahatlıkla kullanılabilir.

SEPTICEMIA NEONATORUM AŞISI: Ülkemizde buzağı ishallerine bağlı ölümler çok görüldüğü için mutlaka yapılmalıdır. Özellikle kültür ırkı yetiştiricilik yapan ve hijyenik önlemler alınmayan işletmelerde mutlaka uygulanmalıdır. Gebe inekler doğumlarına 3 ay kala, 1 hafta arayla 3 kez aşılanmalıdır. Koruyucu olarak buzağılara doğar doğmaz yapılmalıdır. Koruma süresi 15 gündür.

YANIKARA AŞISI: Gebelerde de kullanılabilir. 8 ay süren bağıışıklık sağlar. Yılda bir defa ve ilkbaharda yapılır.

PARATÜBERKÜLOZ AŞISI: Canlı aşıdır ve %76 oranında bağıışıklık verir. Aşılı hayvanlar ömür boyu uygulanan tüberkülin (tüberküloz testi) testine pozitif cevap verebilir. Sağlam anneden doğmuş buzağılara doğumdan sonra 10-30. günler arasında uygulanır.

BOTULİSMUS AŞISI: Bağıışıklık süresi 6 aydır. Sığırlara 14 gün arayla uygulanır.

THEİLERİA ANNULATA AŞISI: Her yaştaki sığıra uygulanabilir. Bağıışıklık 45 gün sonra başlar ve en az 1 yıl sürer. Aşı, hastalık mevsiminden en az 2 ay önce uygulanmalıdır.

IBR AŞISI: IBR, bovin viral diyare, PI-3, bovine respiratory syncytial virus ve haemophilus somnustan ileri gelen hastalıklara karşı bağıışıklık kazandırmak amacıyla karma aşı şeklinde mevcuttur. Her yaştaki ve ağırlıktaki hayvana deri altı yolla uygulanır. İlk yıl 2-4 hafta arayla tekrar edilmelidir. 6 aylık ve üzeri yaştaki danalara 2 doz önerilir. Bovin viral diyare için çiftleşme öncesi canlı aşılarla aşılama hastalığın önüne geçer.

MASTİTİS AŞISI: Hijyen, temizlik ve meme sağlığı kontrolüne yönelik tüm önlemlerin yanı sıra bu konuda size yardımcı olacak bir veteriner hekimden mastitise karşı uygun bir aşılama programı istenilmelidir. Böylece enfeksiyondan arı sığırlarda bölgede önceden belirlenen mikroplara karşı uygun bir aşılama programı hazırlanarak sütü sığır işletmelerinde meme sağlığı ilerletilebildiği gibi süt verimi ve kalitesi de yükseltilebilir. Sağaltım ve koruma sağlar.

E.COLİ AŞISI: Gebe ineklere doğumlarına 1,5-2 ay kala birer hafta ara ile 3 defa uygulanır. Buzağılara aşı uygulanmaz.

Aşı programında hastalıklar ve salgınlar rol oynar. Doğumu takiben bu program başlar. Sağlıklı ürün, sağlıklı sürü için gerekli önlemleri almak çiftliği, çiftliğin sahibini ve çalışanlarını, o ürünleri kullanan müşterileri kurtarır.

Benim sürümde yok denmemelidir, bulaşma yolları göz önünde tutulup korunmalar uygulanmalıdır.

ÖRNEK BİR AŞILAMA TAKVİMİ OLUŞTURURSAK;

(0-4 AYLIK BUZAĞILAR İÇİN) Buzağılar için aşılamaya esasta, önceden de dediğimiz gibi, ana karnında başlanır. Anneye gebeliğin 6-9. ayları arasında kolibasiloz(e.coli), rotavirus, coronavirus, pastörella'ya etkili aşı yapılır.

• Buzağı doğar doğmaz "BOVİ SERA antiserumu" yapılır. Bu aşı

da e.coli, coronavirus, rotavirus'a karşıdır. Buzağı doğar doğmaz yakalanabileceği buzağı isheline karşı önlem alınmış olunur.

Buzağının göbek kordonu iyotlu bir solüsyona batırılacak, ağız sütü içirilecek, buzağı annesinin yanından ayrılacak.

• Buzağı doğduktan 14 gün sonra solunum yolu kompleksi hastalıklarına karşı bovis bovipast RSP yapılır. (BRSV,PI3,Manhemia hemolytica'ya karşı aşıdır.)

Solunum yolu kompleksi aşısını yaptıktan 21 gün sonra rapeli (tekrarı) uygulanır.

• Buzağı 2,5 aylık olduğunda clostridyal etkenlere karşı (Cl.hemolyticum, Cl.chauvaei, Cl.novyi, Cl.sordelli) aşılama yapılır. Yapıldıktan 21 gün sonra rapeli uygulanır.(Buzağılar yaklaşık 3-3,5 aylık olurlar.)

• Bölgede Antraks varsa 2 ayıktan büyük olan buzağılara "antraks aşısı" uygulanır ve yılda 1 tekrarlanır.

• 4 aylık olan buzağılara "şap aşısı" uygulanır. 6 ayda bir rapeli yapılır. Bar vac 8 (rapeli uygulanır.)

• 4-6 aylık buzağılara "brucella genç aşısı" (S-19) uygulanır.

• Enteretoksemi aşısı aşı anneden doğanlara 10-12 haftalıkken, aşısız anneden doğanlara 2 haftalıkken yapılır.

• Kene mevsiminden en az 2 ay önce (nisan, mayıs gibi) Theleria aşısı uygulanmalıdır. (antiparaziter)

• Kuduz aşısı, kuduz salgını ya da hastalık riski olan bölgelerde yapılmalıdır.

Sağmal İnekler İçin Örnek Bir Aşı Takvimi Oluşturacak Olursak;

Yılda 1 buzağı aldığımızı hesaplayarak;

• Aşımdan 2-6 hafta önce "leptospira aşısı" yapılır. Yılda 1 (gerekliyse) tekrarlanır.

• Brucella aşısı sadece 4-8 aylık olan hayvanlara uygulanabilir. 8 ayıktan büyüklere uygulanmaz.

• Tohumlamayla birlikte şap ve theleria aşıları yapılır ve şap aşısı 6 ayda bir tekrarlanır.

• Doğumdan 8 hafta önce ve doğumdan 3 hafta önce (yani gebeliği 30. haftası ile 35. haftası) 2 doz şeklinde "buzağı septisemisi aşısı" gebe anneye yapılır.

• Gebeliğin 6-9. ayları arasında "mastitis"e karşı aşılama yapılmalıdır. (mastivac) Uygulandıktan 15 gün sonra rapeli uygulanır.

• Bölgede antraks çıkmışsa 2 ayıktan küçük buzağılar hariç hastalığa yakalanmayanlara yapılır.

• Bölgede kuduz varsa kuduz aşısı uygulanır.

en lezzetli

FİKİRLER

BU MUTFAKTA

Atatürk Cd. No.: 133, Arifiye / SAKARYA
0264 229 40 54 pbx
yilko@yilkografik.com.tr
www.yilkografik.com.tr

 /YILKOGRAFİK

yilkografik®
daha ileriye...

grafik kurumsal hizmetler **ofset** baskı hizmetleri **dijital** baskı sistemleri **açık hava** görsel reklam uygulama